

ROČNÍK 3

1965

ČÍSLO 7

repertoár malé scény

INKLEMO

JÁ JSEM JINÁ

Hudba: Milan Krejčík / Text: Pavel Fiala

Slow B^b Hdim Cmi F7 Gmi Gmi Cmi F7

Já jsem jiná, trochu bí-lá, trochu nebe, trochu stín, jednou

B^b B7 E^b E^bmi C7 Cmi F7 B^b Hdim

kránu srosou čistou do ne-be ti u-letím... lampa bí-lá na po-

Cmi F7 B^b Gmi Cmi F7 B^b E^b E^bmi

hoří - slabě zpívá, plaší stín sedmi moří mladou trávu nena-

C7 Cmi F7 B^b E^b E^b D^bdim

sytím tělem svým, copak já vím, copak já vím co zpí-vám

B^b A^b7 G7 C7

pavá bivi dou smutná, možná ve-selá pro te-be

Cmi F7 B^b Hdim Cmi F7 Cmi

jsou slova má skterý-ma si každý večer tiše hraju na plá-

Cmi F7 B^b E^b E^b6mi C7 Cmi F7 B^b (E^b) B^b

ži, dělám si je z písku znova, když nás ně-kdo vy-pla-ší.

Josef Schnabel ...léto bylo ohnivé

Něco jsme si neřekli (a léto bylo ohnivé, voda konejšivá, vzduch krásně nosil smích a večery padaly shora dolů jako prachové peří).

Ale léto bylo krásné i tak.

Cožpak je nutné nechat všechno zarůst keři slov?
A pak se prosekávat
širokými mačetami k pramenům, hvězdám...

Josef Škvorecký Reakcionář Khon

(z tajného deníku Váslava Krás-
kého, řádky III. b 2. jednání
iletky dr. Ldenka Nejedlého v K.)

Do vedlejšího domu přistěhoval se jistý Isidor Khon, jenž brzy stal se předmětem jednání Uličního výboru, jehož otec můj, soudruh Josef Krátký, vedoucí prodejny Textila, n. p. v K., má čest býti předsedou. Neboť onen Khon, vlastník velkého černého kocoura, neděli co neděli kupoval jemu šlehačku v ceně 3,— Kčs, a krmíce jej jí na okně (bydlí v přízemí), vzbuzoval veřejné pohoršení soudruhů, které vždy v neděli sedí pod naproti stojící lipou a rokují o problémech veřejného zájmu, kouření.

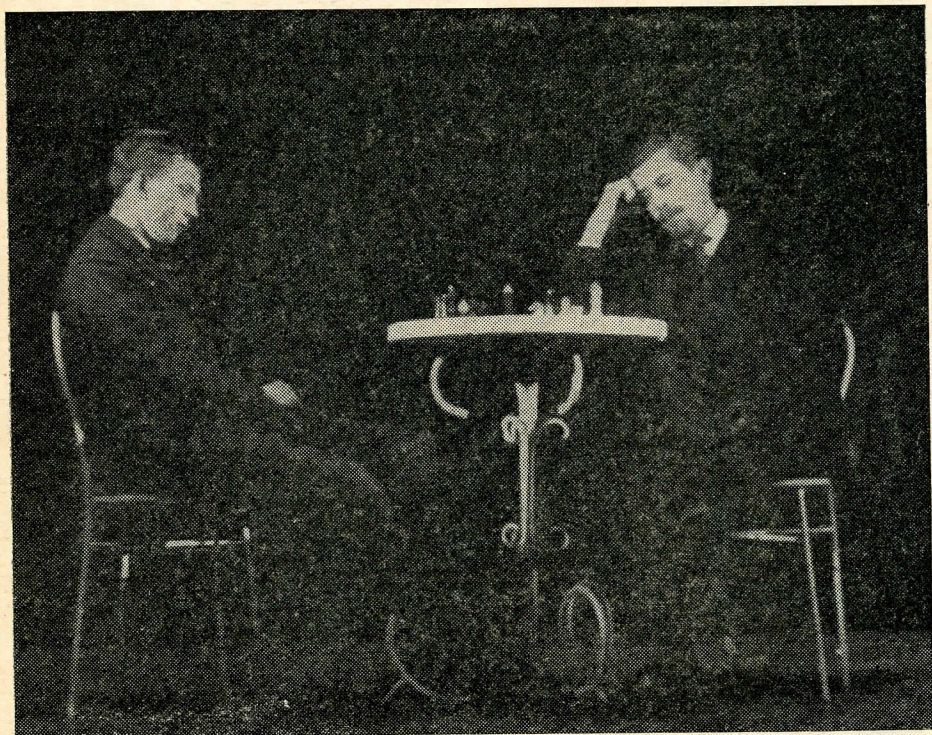
Tedy otec navštívil v zastoupení zmíněného Khona a počal mu nepěkně to počínání vytýkati řkouce: „Vaše chování, soudruhu Khone, jest chováním západnickým, tudíž reakčním. Na Západě bohaté paničky krmíce kocoury šlehačkou, mají dokonce zvířecí kliniky a k dovršení všeho i hřbitovy psů. Zatím co chudí tam hladovějí, kocouři přežívají se lahůdkami.“ I odvětil soudruh Khon: „U nás však není hladovějících chudých.“ „Tedy nemá býti ani přežívajících se kocourů,“ pravil otec, „neboť vše souvisí se vším. Soudružky z výboru uličního, v neděli pod lipou sedící, upozornily mě na vaše pohoršlivé počínání v dobách našich přechodných potíží ekonomických.“ Avšak drzý Kohn odporující pravil: „Soudružky ony den co den vykouří dvacítky cigaret, což za týden představuje sumu 30,— Kčs. Dvě z nich též proslulé jsou tajným pitím a dcera jedné nachází se nyní v ústavě

pro výchovu pohloudilých dívek. Zatímco já, jsouce vdovcem nepijícím a nekouřícím, dopřávám sobě jedině radosti z pozorování kocoura jednou týdně šlehačku v ceně 3,— Kčs požírajícího.“ „A nestydíte se,“ působil naň dále otec, „že zatím co měl byste zploditi děti jako každý pracující a jim šlehačku z bohatého stolu našeho doprátí, opatřil jste si toliko kocoura?“ Khon nato pravil: „Mně nebylo dopřáno zplodění dětí vinou předčasné smrti manželčiny v koncentračním táboře Birkenau.“ Tu otec mírněji pravil, avšak o to naléhavěji: „Tedy měl jste pojmuti jinou manželku, a nikoli kocoura, jehož jste ještě ke všemu dal vykastrovati, takže ani on ploditi nemůže. Čímž stává se bytostí zcela neužitečnou, s jakými společnost naše bude si vědět rady. Pohleďte na mě, jenž zplodil jsem celkem 3 děti a plodil bych dále, nebýti stísněných bytových poměrů.“ A tu opět Khon drze pravil, čímž odhalil antihumánní své smýšlení: „Milejší jest mi můj kocour nežli vaše dítky. Vaše dcera Margaret jest smutně známa tetováním na místech dosti intimních a váš syn Adolf, proslulý chuligán, zkopal nedávno sousedova psa, že tento pošel.“ „Můj syn,“ spravedlivě se rozhořčil otec, „jest hoch společenský, kolektivní, hudebně nadaný. Kdežto vy, stranice se lidí, jste nechutným individualistou!“ „Čím více poznávám lidi, tím více miluji zvířata,“ pravil zpátečník Khon, a otec zvýšil hlas pravil: „Nyní

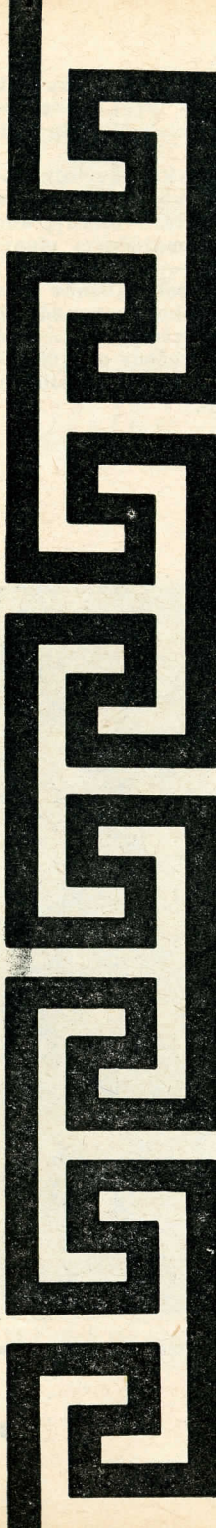
odhalil jste protilidové ledví. Milující zvířata na úkor lidí, stavíte se na roveň oněch paniček psíky na klinikách léčících.“ „To není myšlenka moje,“ ušklíbl se Khon, „nýbrž pravil to Marx.“ „Pak-liže pravil, pravil to mladý Marx,“ odsekl otec, „jenž později zmoudřel.“ A poznavši, že Khon zatvrzele v reakčních názorech svých setrvává, nelze ho o správných názorech poučiti, odešel od něho. Ten večer doma pravil: „Podezřelý člověk, ten Khon. Jak to vůbec, že protektorát přežil jako jediný z místních 72 židů? Není-liž to divné? Budu museti soudružkám z uličního výboru doporučiti, aby

posvítily si na tohoto Khona, válku tak podezřele přeživšího a nyní navíc vykastrovaného kocoura šlehačkou krmícího.“

Avšak vhrzku případ Khonův jednoduše se vyřešil. Neboť navracejíce se se mnou z nedělní pionýrské besedy, kde byl promluvil ke shromážděným pionýrům na téma: „Pionýr — ochránce lesa“, přeběhl nám černý kocour Khonův přes cestu. A tehdy otec špičkou boty módních tvarů pokrokové linie zasáhl jej, a prokopnouce mu břicho, kocour ohavně zavřeštěl a zůstav ležeti uprostřed silnice, později patrně zdechl.

Olomoucké universitní divadélko THEATRUM PARVUM uvádí hru P. Flose Paradoxa. Na snímku P. Novotného je F. Pospíšil a autor hry

...alias odyssea

VLADIMÍR FUX
AUGUSTIN KNEIFEL

Hudba: Ladislav Štancel

Hra z repertoáru
Satirického divadla
Večerní Brno

REDAKČNÍ POZNÁMKA:
Text uveřejňujeme především
jako dokument současné dramaturgie
tzv. malých divadel,
která směřují od pásem a kabaretů
k dramaticky sevřenějším
jevištním útvarům.
Uvedení této hry
mimo scénu Večerního Brna
je vázáno
předběžným souhlasem autorů.

OSOBY:

Bohyně Pallas Athene

Bůh Poseidon

Kapitán

Fobos, jeho náměstek

Rodos

Filos

Apropos

Kormidelník

Kuchař

Odysseus

Eris, Trojanka

Paní Homérová, vdova po epiku

} **plavci**

ÚVODNÍ INTERMEZZO

LODNICKÝ CHÓR

Široce (1-80) *A^bmi6*

A^bmi *D^b7*

Tá - h nem o - ce - á - nem, obzor dale - ký je stejný s každým novým

A^bmi *E^b9^b*

rá - nem. Čas tu nechvátá a každá z vin snad je devá - tá,

A^bmi *D^b7*

- jen albatros je tady pá - nem. Všechno pá - nem. Dál v moři

A^b6 *A^b6* *A^b7* *D^b7* *A^b6*

hledá - me svou drá - hu, dál v ústech má - me slanou v lá -

A^b6 *A^bdim* *B^bmi7* *E⁴7* *A^b6* *A^b6* *A^bdim* *B^bmi7*

hu. Dál sní - me o ithackém kou - ři, dál pro - klí -

E^b7 *A^b6* *B^bmi7* *E^b7* *A^bmi*

ná - me zlobu bou - ři. Tá - h nem o - ce - á -

D^b7 *A^bmi*

nem, obzor dale - ký je stejný s každým novým rá - nem.

E^b9

Možná je ta poutě - nekoneč - ná... Nezbyvá než plout, s tím kdo se zastaví je

A^bmi *A^bmi* *d e - cres -*

á - men, navždy á - men. Tá - h nem o - ce -

cen - do *ppp*

á - nem... Tá - h nem o - ce - á - nem.

1. obraz

ATHENE: Poseidone! Poseidone! Volám tě na boží soud! Slyšíš mě, Zemětrase?

POSEIDON: Přijdu do roka a do dne, jestli to stačí. Oč jde?

ATHENE: Moje trpělivost se naplnila, Poseidone. Ty dobře víš, co jsi způsobil. Chceš zahubit výpravu Odysseovu! Na můj pokyn dostal Odysseus měch krále Aiola, měl v moci vítr a bouři a jenom mírný Zefýr hnál ho k vytoužené Íthace. A nějaký rošťák ten měch rozvázal. Odysseus ztratil jedenáct lodí i s posádkou.

POSEIDON: Rozvázali to jeho vlastní lodníci, to je dokázáno.

ATHENE: Ano. Ale sami by na to nepřišli. Někdo jim dal vnuknutí.

POSEIDON: Neměli takové blbě vnuknutí poslouchat.

ATHENE: Poseidone! Jde o hrdinu Odyssea, jenž je mým chráněncem.

POSEIDON: Jenž je tvým chráněncem... je to lotr, vážená kolegyně! Mému synu Polyfémovi vypíchl žhavým břevnem jediné oko, hrdina!

ATHENE: Nojo — ale proč? Polyfém ho chtěl zaživa sežrat!

POSEIDON: Jistě. — A co na tom? To je přece jedna ze zásad normálního, přirozeného vývoje! Od kdy moudrá Pallas Athene popírá přírodní zákony?

ATHENE: Polyfém byl nestvůra, to se nezlob.

POSEIDON: Pardon. Všichni moji synové mají božský původ.

ATHENE: Kdo se ohání pořád jenom původem, ten zřejmě už jiné kvality nemá.

POSEIDON: Konec konců nerozhoduje, jaké má kdo kvality, ale kdo má moc. Odysseus nedopluje. Jeho výprava ztroskotá, padne za oběť Skylle a Charybdě.

ATHENE: Co to má být?

POSEIDON: Úskalí.

ATHENE: Ne, to, cos řekl. To má být proctví?

POSEIDON: Nemělo být, ale ať je.

ATHENE: Tak. A já ti říkám, že naopak Odysseus dopluje a jeho výprava překoná všechny překážky, ať už jsou oběti jakékoliv.

POSEIDON: A to má být věštba?

ATHENE: To je věštba, Poseidone. A splní se!

POSEIDON: Moc velká hustota proroků na jeden čtvereční metr. Něco z toho půjde ke dnu.

ATHENE: Odysseus je chytrý a lstivý.

POSEIDON: Jo. Jenže svoji loď vůbec nevede, jestli to ještě nevíš!

ATHENE: To je zlovolná pomluva.

POSEIDON: Na moři panuju já — a vím, co se na něm děje. Přesvědč se.

ATHENE: Rozumím. Další tvoje intrika. — Ale to se změní, Poseidone! Odysseus vezme loď znovu do rukou a moje věštba se naplní!

POSEIDON: Ať to zkusí! Já jsem svoje řekl a tak se stane. Jsem bůh!

ATHENE: A já bohyně!

2. obraz - paluba

PLAVCI (*zpívají*):

Táhnem

Oceánem

Obzor daleký

Je stejný s každým novým ránem

Možná je ta pouť

Nekonečná

Nezbývá než plout

S tím, kdo se zastaví, je ámen

Navždy ámen

Táhnem

Oceánem

Táhnem

Oceánem

KAPITÁN: Dozpívat! Na místa! Rozchodi! APROPOS: Erido, či jsi?

ERIS: To víš, že tvoje, Aproposil! KORMIDELNÍK: A co já?

ERIS: Tvoje taky, samozřejmě.

VŠICHNI: Erido, či jsi?

ERIS: Ale vaše, to je jasné!

RODOS: Tak jaký smutek?

ERIS: Právě proto. Ano, jsem milá sedmi loupežníků, jsem vaše. Ale kdo je můj? KUCHAŘ: No přece my všichni.

ERIS: Kromě jediného. Ten, kdo je můj, pořád ještě není můj!

FILOS: Už to na ni zase leze.

KORMIDELNÍK: Podívej, dokud byl Odysseus kapitánem, dalo se to ještě pochopit. Ale teď? Co na něm vidíš, prosím tě?

KUCHAŘ: Není pravda, já jsem při ní. Odysseus je lepší než my všichni.

APROPOS: Jo, ale v kuchyni.

RODOS: Přece ho známe... Dokud to šlo, tak byl. Když to nešlo, tak šel — a není. Nač taky? Copak to bez něho neplave lůp?

KUCHAŘ: Nevíte, kdo je Odysseus — dát místo něho takového... Eurylocha...

RODOS: A proč ne? Copak je to důležité? Nač taky? Jede to stejně samo...

KORMIDELNÍK: Měj rozum, Erido... máš přece nás, věrnou smečku vlků, statných lodníků.

ERIS: Jedenáct roků ve smečce... a jedenáct roků mi uniká jediný samotář. Bohové, obětuji vám cokoli, získám-li lásku Odysseovu! (*Odbíhá*)

FILOS: Tentokrát ji to drží pořádně...

APROPOS: Stůj, kam letíš?

KORMIDELNÍK: Nojo, nejsme jí dost dobří...

RODOS: Nechte ji, ta nám neuteče.

APROPOS: Votrok trojský... musí mýt krále, ať si je třeba kuchařem...

KUCHAŘ: Tak pozor, pozor, jo? Na kuchyň nesahat, nebo bude malér! A na Odyssea taky ne, nebo budou dva maléry!

FILOS: On za tebe nosí břicho, žejo, kuchaři? (*Štouchne ho*)

APROPOS: Chytrý Odysseus... (*Štouch na druhou stranu*)

RODOS: Lstivý Odysseus... (*Podá ho zpátky*)

KORMIDELNÍK: Tučný Odysseus... pozor!

KUCHAŘ (*spadne na kompas*): To si troufáte, když máte přesilul!

KORMIDELNÍK: Porazili jste kompas, chytráci!

FOBOS: Halt! Co je to tady za kravál? Všichni okamžitě na místa, já vám to spočítám, holomci!

(*Posádka kromě Kormidelníka a Kuchaře se rozuteče*)

FOBOS: Co se tu dělo?

KUCHAŘ: Hlásím, že jsem upadl. (*Vstává*)

FOBOS: To vidím! Ale mezi lotry! Odchod! (*Kuchař odchází*). Co je s tím kompasem?

KORMIDELNÍK: Hlásím, že už je všechno v pořádku, náměstku...

FOBOS: Nevykládej! — Proboha, kde je střelka? Kormidelník, slyšíš? Kde je střelka z kompasu?

HOMÉROVÁ: Stop! (*Fobos se zarazí*) Prosím vás, nechte toho na chvíli, jo?

FOBOS: Moment. Jakým právem rušíte úřední výkon?

HOMÉROVÁ: Právem autorským. (*Mávne rukou, scéna zhasne*) Ono je to lepší, než naopak rušit právo autorské úředním výkonem. — Co o tom vím? Já jsem totiž Homérová — aspoň dokud se nedokáže něco jiného... Totiž: Byl Homér, nebo nebyl? — Který Homér? Ten básník, epický básník, hrdinské zpěvy — no, ten. Mě ta otázka zajímá přímo životně — jakožto jeho zákonitou ženu... No dva tisíce šest set dvaadvacet let... Ale dobrý, ne? A teď najednou tohle. Nějací vědátři totiž přišli na to, že Homér vlastně vůbec neexistoval! Čili: jsem vdova po epikovi, nebo jsem stará paní? To není legrace, to je přinejmenším jedna vdovská pense! Kdyby byl býval aspoň lyrik — to se dá tisknout pořád. Jenže takový epik něco odvypráví, je to fajn, stane se zaživa klasikem — a potom se historie otočí, všechno je naopak a už vám to nikdo nevydá.

Taková Iliáda...

Ménin aeide, thea Pélíadeō Achilēos... je to pěkné, ale vykládejte to nakladatelům. A s Odysseou to není lepší. Co jsem se do něho namluvila — uber, je to moc hrdinské, úplná rytírna — né. Že to tak musí být, že by mu to jinak nevydali. No, on taky tehdy byl otrokařský řád, to je fakt. Bylo to udatné až

na půdu. Já jsem Řek — a kdo je víc?
— Ono se potom ukázalo, že víc byl ten,
kdo neřek nic — ale už bylo pozdě.
Dneska si lidi o hrdinských zpěvech
myslí svoje — a právem! Jak je něco
furt jenom slavné, tak je to obyčejně
švindl. A tak jsem se rozhodla: Stanu se
uvaděčkou. Uvaděčkou homérských his-

torií na pravou míru. Tenhle kus vám bu-
du — alespoň v úryvku — vyprávět tak,
jak se mi zdá, že by to mohlo být. —
Každý tvůrce, ať chce, či nechce, najde
jednou svého vykladače, aby se koneč-
ně mohl dozvědět, co chtěl vlastně pů-
vodně říct. A tady to aspoň zůstane v ro-
dině. {Zpívá}

PANE HOMÉR, ADIÉ

Medium foxtrot B^bmi7 E^b7 A^bmaj7 A^b6 B^bmi6 $C9^b$ $Fmi/maj7$ $Fmi6$

1. Pa- ne Homér, a-di-é, zů- sta-ne to me-zi ná- mi, že jste
Homér, a-di-é, ni- kdo vám to za zlé ne- má, neboť

B^bmi7 klm $Cmi7$ $F7$ B^bmi7 E^b7 $1. A^bmaj7$ A^b6 $2. A^bmaj7$ A^b6

skrže mam a klamy vešel do his-to- ri- e. 2. Pa- ne
časem každé té- ma najde svo- je gé- ni- e.

$C7$ $C7$ Fmi $6/9$ $C7$

Žádný div, že básník vzdychne sladkou ú- levou. Kdy- koliv se zrádné

$C7$ $Fmi6/9$ B^b7 B^b7

sku- tečnosti správně zhos- tí. Jednou ale stejně fakta vyjdou

$E^bmi6/9$ B^b7 B^b7 $E^bmi6/9$

na- jevo, arche- o- lo- go- vé nám je vyčtou z kostí... Tak

B^bmi7 E^b7 B^bmi7 E^b7 A^bmaj7 A^b6 B^bmi6 $C9^b$ $Fmi/maj7$ $Fmi6$

co s tím? Když se pravda ukry- je pod hr- dinské fé- dr- pu- še, tak to

B^bmi7 klm $Cmi7$ $F7$ B^bmi7 E^b7 A^b6 $F9^b$ B^bmi $E^b7/9^{\#}$

vždycky vyzní hluše, zbude tě- lo bez duše... V tom je život be- stie.

A^b6 $F9^b$ B^bmi7 E^b7 A^b6

Pa- ne Ho- mér a - di - é !

3. obraz - kapitánská kajuta

FOBOS: Kapitáne, věříš mi?

KAPITÁN: Fobos, žádné obavy, já ti věřím. Mluv, co víš, od toho jsi náměstek.
FOBOS: Kapitáne, víš, kde jsem stál v rozhodujících momentech!

KAPITÁN: Kde jsi stál... Jo, támhle!

FOBOS: Myslím — ideově. Vždy vpředul

KAPITÁN: Předě mnou. Správně.

FOBOS: Ano, za tebou.

KAPITÁN: Za mnou, správně.

FOBOS: Po tvém boku.

KAPITÁN: Vedle mě. Správně. Prožíváš se mnou všude dobré i zlé.

FOBOS: Zatím jen dobré, kapitáne.

KAPITÁN: Správně. Protože kromě nedostatků máme všecko.

FOBOS: Právě, že už nemáme, kapitáne.

KAPITÁN: Ale?!

FOBOS: Z kompasu zmizela střelka, kapitáne.

KAPITÁN: Tákl! — To se podívejme... A — co kompas?

FOBOS: Ten tam zůstal.

KAPITÁN: No! To je hlavní věc, ne, Fobos?

FOBOS: Jenže... sledování kompasu bez té střelky je do jisté míry takové žádané, kapitáne...

KAPITÁN: Klid, Fobos, klid. Loď vedu já, kormidelníkovi stačí, když bude přesně plnit rozkazy a je to, Fobos! Jasný?

FOBOS: Jasný, kapitáne...

KAPITÁN: Protože já přesně vím, jak na Ithaku, to je to. — Hm, a neví nikdo, kam se ta rafička poděla?

FOBOS: Prozatím všichni zapírají, kapitáne.

KAPITÁN: A kormidelník?

FOBOS: Prý neví taky nic.

KAPITÁN: Nevadí, nevadí... Prozatím mu tu střelku předepiš k náhradě, až budeme na Ithace, dostane snížené relutum. Všecko?

FOBOS: Totiž...

KAPITÁN: No?

FOBOS: Jestli za tím vším něco není... myslím — politicky...

KAPITÁN (*uleknut*): A — co jako?

FOBOS: Jestli tu střelku někdo... neukradl?

KAPITÁN (*zděšen*): A na co...?

FOBOS: Na nic. Ale třeba proto, že...

KAPITÁN: ...že co?

FOBOS: Že nechce na Ithaku!

KAPITÁN (*s úlevou*): Nesmysl! Všichni jsou po Ithace žhaví! Nebo myslíš — ta ženská?

FOBOS: Ne, já myslím někdo z lidí...

KAPITÁN: Nojo — ale proč?

FOBOS: To je právě to! To já taky nevím!

KAPITÁN: Taky nevíš? Hm — pak je to ovšem podezřelé... Měl bys šikovně vyšetřit, kdo to nechce na Ithaku — a mimo to tě jako svého náměstka pověřuju: Zajistit, aby celá posádka jako jeden muž byla nadšená a chtěla za každou cenu na Ithaku. Čili — rozkaz: Proveďte nadšení, teď! Jasný?

FOBOS: Jasný, kapitáne.

KAPITÁN: Jasný, tak odchod. (*Fobos odchází*) — Protože nadšení, to je zlý pán — ale výborný sluha!

4. obraz - kuchyně

(*Odysseus spí na lavici, opřen o sporák. Zvukově podmalován vstoupí Poseidon.*)

(*Odysseus se neprobudí, celý dialog s Poseidonem vede ze spaní, aniž se pohne.*)

ODYSSEUS: Co tu chceš, cizince? Sem

nikdo nesmí! Kapitánská kajuta je na druhé straně.

POSEIDON: Jen klidně spí dál, Odyssee, tvrdě spí!

ODYSSEUS: My se známe?

POSEIDON: Já tebe dokonale — ty mě jsi možná nikdy neviděl.

ODYSSEUS: Aha, anonym! Jdi pryč, já s anonymama nejednám, ty hážu rovnou do koše.

POSEIDON: V těžké době každý anonym dobrý! Jen když ti řekne to, co právě potřebuješ. Můžu se ti hodit, Odyssee! Beze mě bys možná brzy nevěděl kudy kam!

ODYSSEUS: Anonym nečestný a ještě drzí! Táhni, než tě bacím!

POSEIDON: Zkus to!

(Ozve se zvuk facky)

ODYSSEUS: A utíkej! Nebo chceš ještě jednu?

POSEIDON: Beze všeho.

(Další zvuk facky)

ODYSSEUS: To je divné — nějak tě nemůžu trefit. Jako bych bil do prázdna.

POSEIDON: Boďejt! Já taky nejsem opravdický, já se ti jenom zdám. My bohové jsme moc, která se lidem zdá, takže každý bije do prázdna, i když nám dává rány.

ODYSSEUS: Tak ty jsi sen... To je něco jiného! A co uděláš? Nemohl by ses proměnit? Třeba v kvasnice... Nechceš, co? Tak co tu vlastně chceš?

POSEIDON: Přináším ti věštbu, Odyssee.

ODYSSEUS: Tak ty jsi prorocký sen... to jsem ještě neměl.

Autorem fotografií z pořadu VEČERNÍHO BRNA je Miloš Stránský. Na obálce snímek O. Rybáka

POSEIDON: Bedlivě poslouchej, králi: Je ti souzeno, že popluješ, ale nedopluješ. Tvoje výprava ztroskotá, padnuvši za obět Skylla a Charybde.

ODYSSEUS: Tak, a to je provokace. To by mi ani ve snu nenapadlo, tohleto!

POSEIDON: Je to úradek boží!

ODYSSEUS: Kdo to řekl?

POSEIDON: Já, bůh moře, Poseidon! Varuji tě, králi. Obrát, dokud je čas, moře tě zahubí!

ODYSSEUS: A já se tě moc nebojím, ty neumíš kvasnice.

POSEIDON: Střez se mě, Odyssee! Krev Polyfémova volá o pomstu!

(Zatmění, Poseidon s monstrózním zvukem zmizí)

ODYSSEUS *(budí se)*: Polyfém! Co ty víš, co to bylo za příšeru — Polyfém... Poseidon... Kde je ten Poseidon?... Já si ale vybírám sny... Zase jsem se asi přejed...

(Zvukově podmalována se zjeví Pallas Athene)

ATHENE: Přicházím za tebou, králi Odyssee, chloubu Achájců.

ODYSSEUS: To se mi zrovna hodí, protože to už znám. Já tvrdě spím, dám ti pár facek, netrefím se, protože ty se mi jenom zdáš, neumíš kvasnice a přijde proctví. Mně už je to jedno, ať to mám za sebou! *(Dá Palladě jacku až to mlaskne)*

ATHENE *(jenom hekne)*

ODYSSEUS: Propánybohy — ty jsi opravdická?

ATHENE: Promiň mi to, Odyssee, docela jsem tě spletla a ty nevíš, zdali sníš, nebo bdíš. Já se ti nezdám! Já se ti opravdu jevim jako taková.

ODYSSEUS: Jsem z toho načisto naruby, ó Ohnivozraká Pallado... Já asi opravdu sním...

ATHENE: Ty nesmíš spát, už jsi zaspal dost. Teď musíš bdít! Dávej dobrý pozor! Přináším ti důležitou zvěst. Slyš božskou věštbu, Odyssee!

ODYSSEUS: A už je to tady.

ATHENE: Ano. Věz, co je předpovězeno: Necht se stane cokoli, ty popluješ na ostrov Ithaku a šťastně dopluješ. Tvá výprava překoná všechny překážky a nebezpečí, byť byly oběti jakékoliv!

ODYSSEUS: Dík za ta slova, mocná

ochranitelko! Teď jsem si jist, že už si vůbec ničím nejsem jist. Ty se mi nejevíš, ty se mi zdáš, a kde jsou ty kvasnice? Já spím.

ATHENE *(zvedne ruku, zvuk jacky, Odysseus si chytí tvář)*: Nejdříve bdělost, to je předpoklad! A potom jistota. Řekni, proč nevedeš svou loď, Odyssee? Mluv!

ODYSSEUS: Jsem teďka jenom plavčíkem, ó bohyně, přidělenec do kuchyně. Kapitánem je Eurylochos.

ATHENE: Víím. Ale jaks to mohl připustit?

ODYSSEUS: Přesvědčil posádku, že kapitánuju špatně. Ten větrný měch krále Aiola, to byla katastrofa! Takovou bouřku nikdo nepamatuje široko daleko. Hned potom mě sesadili.

ATHENE: Je to křivda a musí být napravena.

ODYSSEUS: Ale ... to není nutné ... To tiž vlastně — je to tak docela v pořádku. Starosti žádné, loď jede, na Ithaku se vezu stejně, a já vařím brozně rád. Všichni staří válečníci skončí nakonec v rybařině, vaření nebo na zahrádce.

ATHENE: Jenže tys ještě neskončil, Odyssee! Dnes je ti všechno jasné — ale co bude zítra?

ODYSSEUS: Zítra? Kyselé zelí a špekové knedlíky, ó moudrá zástito věd! Já to rád a kuchař taky. A k večeru si uvidí.

ATHENE: Ne! V tom je právě háček. Možná, že už za pár hodin se neuvidí vůbec nic! Slyšel jsi věštbu — čeká vás nebezpečí a osud lodi závisí teď na tobě víc než kdy jindy. Musíš se vrátit zpátky na kapitánský můstek — čím dřív, tím líp.

ODYSSEUS: Ach bozi, ale jak?

ATHENE: To přenechávám tobě. Jsi přece chytrý a lstivý Odysseus, ne? Budu ti radit, kdybys potřeboval. Ale já ti věřím. Ty jediný jsi spolehlivý! Hodně zdaru, králi — !

(S patřičným zvukovým a zatemňovacím efektem zmizí)

ODYSSEUS: No to jsem rád... V nouzi dá ti radu každý dobrý přítel... Co teď? — Být spolehlivý — to je někdy strašné prokletí!

NIČÍ ZEMĚ

Moderato
Dmi6/9 G7 A5#

Rubato
Dmi6 Gmi7 C9b F6

1. Ko-mu patří soumrak a či je svítání, nerozhodný šedý stí-ne, či jsi?
2. V černobílém světě moc místa nezbyvá pro še-divé stíny někde v duši.

Tvoji pravou barvu nikdo neshání když se černá sbí - lou mí - sí.
Mít svou pevnou barvu je defi-ni-ti-va, která častokrá - te zkrú - ší.

Ritmico Gmi7 F6 Bb6 Gmi7 C9b

V černo-bílém světě, v bouři tmy a světél, zůstá-váš si stále še- di-
Nechte mi i ve mně kousek ni-čí ze-mě, já se za to sa-ma za-sty-

F6 A#dim Gmi7 C9b F6 Dmi7 G7

vý. Snad se v tobě mýlí černí ja-ko bí-lí, že se tét tvé šedi ne-di-
dím. Vše mine, jen ty ne, měkký še-dý stí-ne, to ti dávno lidi zá-vi-

Gmi7 C7 F6 Dmi7 Gmi7 Bb6 E#7

ví. Tam nic nepřidáváš a tady's neubral. Jsi svůj vlastní král, jsi
dí. Tam nic neprohráváš a tady's nevyhrál. Jsi tu a co dál, jsi

rit. A7 Gmi6 A7 a tempo Gmi7 F6

prostě ne-utrál. Jsi kus ničí ze-mě zní to nepří-jemně,
jenom ne-utrál... Ne-máš možná síly být černý či bí-lý,

Bb6 Gmi7 C9b F6 D7 Gmi7 C9 rit. Fmaj7 F6

mají tě však přece ra-dě- ji jen pro tu trochu šedých nadě- jí.
mají tě však přece ra-dě- ji jen pro tu trochu šedých nadě- jí.

1. a tempo Dmi6/9 G7 A5# 2. Gmi7 C9b F6/9

5. obraz - kuchyně

KUCHAR: Boží vědí, kam my to vlastně
plujeme!

ODYSSEUS: Tak to ví aspoň někdo.

KUCHAR: Člověče, to je vážná věc! Já

s tebou musím mluvit, Odyssee, protože
mi něco napadá.

ODYSSEUS (sedá si proti němu s nožem
v ruce): A co?

KUCHAŘ (*znepokojen*): Řekl bych... tedy na téhle palubě je jenom jeden člověk, který by mohl mít zájem na tom, aby střelka z kompasu zmizela... Dejme tomu — no, že by ji třeba řekněme ukradl.

ODYSSEUS (*hraje si s nožem*): To je opravdu velice správná úvaha. Příznivám se... žes mě překvapil.

KUCHAŘ (*bere si rovněž nůž*): Jenže ten někdo... by měl vědět, že tím ohrožuje celou loď, všechny lidi... a možná jenom ze svých osobních důvodů!

ODYSSEUS (*ukáže naň nožem, Kuchař zavře*): To je ono!

KUCHAŘ: Neblázni, člověče... No tak si tu střelku nechej, no! A dej pryč ten nůž, je broušený...

ODYSSEUS: Cože — já střelku? Bohové — a já ho ještě chválím, že mu to myslí! Jdi se bodnout člověče... kterýs to říkal, že je broušený?

KUCHAŘ: Totiž — já jsem myslel...

ODYSSEUS: To není omluva! Podívej — na téhle lodi je opravdu jediný člověk, který může o střelce něco vědět. Protože — co udělá každý normální kapitán, když zjistí, že nemá čím kontrolovat směr plavby? No? — No — ?

KUCHAŘ: No — ? Novou střelku!

ODYSSEUS: Jo, novou střelku... Strašlivý bengál udělá, binec a kravál, rozumíš? A když neříká nic — tak má zřejmě střelku někde schovanou v kajutě a kouká na ni sám.

KUCHAŘ: Aha... nojo... Ale proč?

ODYSSEUS: Protože je tím pádem mimo veškerou kontrolu!

KUCHAŘ: Pánové! No to je jasné!

ODYSSEUS: Tedka.

KUCHAŘ: Jo... Vlastně — počkat: a že si toho kompasu někdo nevšiml už dřív?

ODYSSEUS: Lidi už si zřejmě odvykli něco kontrolovat...

KUCHAŘ: Už asi jo... Ale ty se teď na mě zlobíš, že jsem řek, co jsem si myslel, žejo?

ODYSSEUS: Ani ne, kuchaři, to se stává. Ty jsi prostě do té míry charakterní, že na to už ani sám nestačíš.

KUCHAŘ: Tak do smrti dobrý! (*Obejme se s Odysseem, každý drží ještě stále nůž*)

ODYSSEUS: Můžeš bez obav krájet cibuli a můžeš být úplně klidný... celkem... pokud ovšem... vlastně jo, úplně klidný.

KUCHAŘ: Pokud ovšem co, plavčíku?

ODYSSEUS: Pokud ovšem nic, kuchaři.

To já jen tak.

KUCHAŘ: Aha. Ty něco víš a ty mi to neřekneš...

ODYSSEUS: A já nevím nic, ale řeknu ti to... Zkrátka — je taková věštba — čeká nás po cestě velké nebezpečí, mořská úžina, dvě skály, zvané Skylla a Charybda.

KUCHAŘ: Jo. A co bude?

ODYSSEUS: Ale nic...

KUCHAŘ: Aha! Čili: bude zle, ne-li hůř, žejo?

ODYSSEUS: Záleží na tom, jak poplujeme. ERIS (*za dveřmi*): Otevřitel!

KUCHAŘ: To je Eris. (*Otevře, Eris upadne, Kuchař zavře*)

ERIS: Odyssee! Chraň mě! Zase se rvou...

ODYSSEUS: Jo, chraň mě... v nejhorším si vlez do rejže. Ale zbytečné obavy, sem nepřijdou. — Co je zase popadlo?

ERIS: Všecko je kvůli mně... že jsem kořist, no... losovali o mě... a Rodos se mě zastal... a byli v sobě.

KUCHAŘ: Ženská prostě na loď nepatří.

ERIS: Prosim?

KUCHAŘ: No — vlastně — když se to tak vezme...

ERIS: Jsou to pustí zhovadilci, soldateska odporná.

ODYSSEUS: Jsou to námořníci, i když ne řadoví. Jenže jsou jedenáct roků na vodě. — Tak Rodos se tě zastal?

ERIS: Ano, ale kvůli mně to nedělá — sám jde po mně nejvíc a za každou cenu.

KUCHAŘ: Ale riskuje pro tebe pěkných pár facek.

ERIS: Když já ho nechci! Je to náfuca a myslí stejně jenom na sebe.

ODYSSEUS: Jsou takové věci... kdy člověk mimoděk myslí dost i na sebe.

ERIS: Když mě už to všecko vůbec nebaví, to není život!

ODYSSEUS: Jsi jednou Trójanka — no tak jsi otrokyně; a oni holt jsou vítězové... co nadělaš?

ERIS: A to musí vítězové vždycky dopadnout takhle?

ODYSSEUS: Skoro to tak vypadá.

ERIS: Ty ale nemluvíš jako vítěz!...

A ani se tak ke mně nechováš — a to mě nejvíc žere...

KUCHAŘ: Nezapomeň, že za první je to chytrý a lstivý Odysseus, a za druhé že to dotáhl na své vlastní lodi z kapitána až na plavčíka. Tak jaképak vavříny?

ZA DŮVĚRU JAKOST

Tempo di foxtroť

(simile)

Jeňom račte dá - le do krámu! Letošní vý - běr je

ne - bý - va - lý. - Vá - ží se pouze čistá vá - ha, tak ne - račte

vá - hat. Vstup - te a zavčas kup - te! Vá - že - ní! Jeňom račte

dá - le do krámu! Bo - ha - tý sor - ti - ment cha - rak - te - rů!

- Bu - de - te jako mezi svý - ma, zboží má - me pří - ma, ja - kost

za dů - vě - ru! Zku - še - ní o - ce - ní tu zlep - še - ní,

- jímž ho - no - sí se proto - typ. Charak - ter ta - ko - vý

je žu - lo - vý - a přec ho ne - lze po - to - pit.

Račte si ten zá - zrak prohlédnout. Náš model vy - dr - ží i bo - ží

soud. Nikdy se nižím ne - dá zmý - lit, nýbrž v pravou chví - li

zač - ne po proudu plout. - Dnes a - ni žu - la, ve - le - ctě - ní,

spo - leh - li - vá ne - ní, mů - že - te se spo - leh - nout!

6. obraz - paluba

APROPOS: Uvidíte, že je to kvůli tomu kompasu, jak on hrozil...

FILOS: Podívej, nám nic nemůže udělat, žejo, Rodosi?

RODOS: Bodejť! My jsme byli v koňské jednotce, rozumíš! — Totiž moment: Filosi, tys tam byl taky?

FILOS: No, přímo ne... ale je o mně všeobecně známo, že jsem byl v Tróji první, dřív než kůň! V takové chvíli člověk přestane myslet na drobnosti a jde do toho! Povídám: kluci, dnes, anebo nikdy — tak všichni za mnou — a vyrazil jsem do města. Trojani hleděli jak vejři. To to litalo! Koňská jednotka už šla jako na promenádu.

HOMÉROVÁ: Stop! Ale Filosi! To nemyslíš vážně. To by tě musela být dávno plná Iliáda.

FILOS: My hrdinové jsme skromní.

HOMÉROVÁ: Zvláště když se vezme v úvahu, jak to doopravdy bylo, že?

(Gong)

FILOS: Totiž — já jsem byl v Tróji opravdu první a v koňské jednotce jsem nebyl, to jsou fakta.

KORMIDELNÍK: Ale koně jsi budoval, ne?

FILOS: Jak — budoval... Já jsem nosil dřevo, měřil, řezal, hobloval, tesal a sbíjel, aby jaksi vznikl trojský kůň. Ale že bych budoval, to je těžko říct.

APROPOS: No, to taky každý nemoh, budovat... A uvnitř v koni jsi teda potom taky nebyl...

FILOS: Už jsem se nevešel, bylo narváno.

RODOS: Tak tys šel s druhým vojem?

FILOS: Ne... Totiž to bylo tak: naši jako odtáhli a zůstal tam ten kůň, nacpaný vojclama...

APROPOS: ...naplněný hrdiny, člověče! Mluv trochu slušně o historické události!

FILOS: ...no tak naplněný hrdiny tam zůstal třet a já koukám, že u levé před-

ní nohy vypadl zákolníček, tak jsem to v rychlosti ufušoval a vtom se vyhnuli Trojští a hned hurá ke koni.

KORMIDELNÍK: A zabili tě.

FILOS: Ani ne. Mysleli asi, že jsem taky Trojan.

RODOS: Čím jsi je obelstil, že si to mysleli?

FILOS: No, asi si řekli, že kdybych byl Achájec, že bych tam tak blbě nestál.

RODOS: Ohromný!

APROPOS: Takže tím pádem jsi první vtrhnul do města.

FILOS: Jo. — Totiž... vtrhl... Šel jsem prostě dál — brána byla dokořán.

RODOS: Gratuluju. Blbě, ale fajn.

APROPOS: Co? Člověče, to je urážka historie! Boj za ideály není žádná šaškárná.

RODOS: Nojo, Apropo. Ten to ví z první ruky.

APROPOS: Náhodou! Já jsem šel do války jako dobrovolník, a ne v žoldu jako někdo!

RODOS: Náhodou! My, placení žoldnéři, abys věděl, si můžeme jediní dovolit ideály úplně zadarmo. Ostatní musí pořad všelijak lavírovat, protože se bojí o chleba, víme?

KUCHAŘ (vstup): Pozor, jde!

FOBOS (vstup): Už jsem tady, tak ticho bude... bez hlášení dneska... Nemáme čas... Všichni? — Pozor! Mimořádný loďní rozkaz ze dne... atakdále — pohov! Článek první — směr plavby, sledování: Dle kompasu směr setrvalý, úchylka plus mínus, ale spíše plus. Stávající bezvětří trvá podle grafikonu cyklónovosti. Tím pádem se sice loď trochu zastavila, ale trčí na svém místě o 16 procent rychleji než v roce 600 před n. l. — Zvláštní dodatek: Jelikož některé nezodpovědné živly roztrušují, že v kompasu není střelka, oznamujeme, že za prvé je v opravě u loďního

L. Suchánek (Kapitán) a Z. Blažek (Fobos) ve hře ... alias odyssea

tesaře, a za druhé, že v kompasu žádná střelka nikdy nebyla. Jasný, kuchař! Článek druhý — zásobování, zajištění: Ryby jsou bohaté na fosfor, což nám dá silné kosti a eventuálně světélkující potomstvo. Tak to nepodceňovat, žejo, Rodos. No proto! Článek třetí — náhradní díly, pohotovostní postavení: Vlastníme dvacet sudů slané vody pro případ uváznutí na mělčině. Kdyby něco, tak to vylejem pod sebe. Jasný? — Jasný. Dál: Článek čtvrtý — ušlechtilé nadšení, probuzení.

RODOS: Až to bude vážné, tak mě probud... ale ušlechtilé.

FOBOS: Ticho tam, jo? Dnešní den je slavný! A jestli ne přesně dnešní, tak některý kolem toho — neboť uplynulo přesně jedenáct let — nebo tak nějak — co jsme odrazili od břehů Hellespontu, abychom se vydali na zpáteční cestu.

VŠICHNI: Na Ithaku.

FOBOS: Cože?

VŠICHNI: Na Ithaku! Na Ithaku! Na Ithaku!

FOBOS: Ticho, nepředbíhat. Celou tu dobu vidíme před sebou jeden velký cíl! Jaký cíl, tážeme se?

VŠICHNI: Ithaku!

FOBOS: Klid, sakra, pořádku! Tímto naším cílem je dosažení cíle. A tím je —? No —?

KUCHAŘ: I... (zarazí se a mlčí)

Z. Blažek (Fobos) a K. Augusta (Kuchař)

VŠICHNI (už jsou pro jistotu potichu) FOBOS: No Ithaka přece, žejo, kuchař?

K tomu nařizuje velitelství lodě: Je naší krásnou povinností, že všichni nejen chceme, ale přímo musíme chtít plout na Ithaku. A co my? My na Ithaku chceme vši silou, neboť Ithaka je náš program! Proto k ní plujeme nezadržitelně. Ithaka, to je kořen všeho našeho konání a naše kořeny jsou naopak na Ithace. Kořen ke koření, vojáci a hrdinové trojští, to je kořenů, že stojí za to žít! Jasný, Filos? — Takže je samozřejmé, že naše nadšení pro Ithaku je neuchastující. Jakákoliv ztráta nadšení bude proto pokládána za porušení lodnické kázně a stíhána posměchem, opovržením a letadly. — Pozor! Podepsal kapitán v. r., za správnost Fobos, tři křížky v. r. — Rozchod! (Odchází, zakopne, otočí se) Abych nezapomněl, včera jsem tady o ten kolík zakopl a vy jste se mi chechtali. Tak na to pozor, jo? A dneska jsem zakopl jako včera a vy jste potouchle potichu. Tak na to pozor, jo? Pozor!

RODOS: Pohov...

KUCHAŘ: Jeho starosti bych chtěl mít!

FOBOS: Kuchař ke mně! Ostatní rozchod, jsem řekl! Padám, padám! — Tys měl poznámky, kuchař. Blbé poznámky, žejo?

KUCHAŘ: Blbé — podle rozkazu, náměstku.

FOBOS: Víš ty, jaké my máme starosti, kuchař?

KUCHAŘ: Víím. Kompas nefunguje, ale nadšení bude. Já už ho mám od tedka plné zuby. Kdybyste se radši starali o Skyllu a Charybdu!

FOBOS: O Skyllu a co?

KUCHAŘ: A Charybdu. Nedělej, že o tom nic nevíš.

FOBOS: Ale ovšem, Skylla a Charybda, že. Jasný. Ovšem, nezapomínejme, že je nutno postupovat postupně...

KUCHAŘ: Právě — o to mi jde...

FOBOS: Mohu tě důvěrně ubezpečit, že se celou otázkou předběžně zabýváme a až bude doba zralá, zaměříme se intenzívně i na Skyllu a Charybdu. Neboj se, kuchař, my na to najedem!

KUCHAŘ (zdrčen): Najedem... tak přece!

FOBOS: A cos myslel? My se ničemu nevyhýbáme a ani vyhýbat nechceme! Od nás žádnou bezzásadovost nečekej!

NEVĚDOMOST HŘÍCHU NEČINÍ

Medium foxtroť

A^b F7 B^bmi7 C9^b Cm7 H7 B^bmi7 E^b7 A^b6 F9^b B^bmi7 E^b9^b

1. Du-ši mít jak padlý sníh, jak ne-po-psa-ný list, žít ja-ko mnich na
 2. Ví-ru mít a nezku-sit, zda hřích je vůbec hřích, ty ctnosti jsou vždy

A^b6 F9^b B^bmi7 E^b7 1. A^b6 2. A^b6 E^bmi7 A^b7 Fmi7 B^bmi7

halde knih a ne-u-čit se čist. ných. Vždyť vědění je kame-ní na
 vý-sadou všech blahosla-ve-

E^bmi7 A^b9 D^b6 Fmi7 B^b7 Cm7 Cm7 Fmi7 B^b9^b

hrobku ztracených sil a vzdělání tě podma-ní a nejsi to co jsi
 byl. Jde to tíž, když něco víš a máš se rozhodnout. Tu výhod-nější

A^b6 F9^b B^bmi7 E^b7 A^b6 F7 D^b6 D^bdim E^b6

vždycky je být čistý jak ta li-li-e: čím složi-tější je ten svět,
A^b6 A^bdim B^bmi7 E^b9^b A^bmaj7 F9^b B^bmi7

tím lepší je nic ne- vědět. Ne- vě-domost

E^b9^b A^b6 F9^b B^bmi7 E^b9^b A^b6

hříchu ne-či-ní, vě-dění odložte v předsíni. (parl.) Jo! A

B^bmi7 E^b9 A^b6

kdybyste náhodou neměli předsíní tak vědění od-ložte v ku-chy-ni.

(parl.) A je to! Jenže může se stát, že nemáte ani tu kuchyň. Tož se nechte pozvat ke známým a

B^bmi7 E^b9^b A^b6

vě-dění od-lož-te na chod-bě! (parl.) A je to!

7. obraz - kapitánská kajuta

KAPITÁN (*od lejšter*): Taká jaká je situace, náměstku?

FOBOS: Situace, prosím, je zatím spíše všeobecná. Ale morálka na lodi je vysoká, neboť jsem v otázce chtění na Ithaku dosáhl přesně podle plánu výsledků, které se nedaly předem ani tušit!

KAPITÁN: Dobrá, přejdi na morálku.

FOBOS: Chtění na Ithaku je manifestační, až na jeden případ, který je již ve své počáteční fázi částečně otrěsný. Jde o střelku.

KAPITÁN: O střelku? Ty víš, kdo ji má?

FOBOS: Kapitáne, uhodil jsi hlavičku na hlavičku. Nevím! (*S tajemným rozhlédnutím*) Ale vím, kdo nechce na Ithaku!

KAPITÁN: Mluví!

FOBOS: Kuchař!

KAPITÁN (*udiveně*): Kuchař?

FOBOS (*gustovně*): Kuchař!

KAPITÁN (*kroutí hlavou*): Kuchař?

FOBOS: Kuchař.

KAPITÁN: Kdo by to byl řekl?

FOBOS: Co?

KAPITÁN: Že kuchař.

FOBOS: No představ si to.

KAPITÁN: Co?

FOBOS: Že kuchař.

KAPITÁN (*přechází, ruce za zády*): Kuchař, kuchař...

FOBOS (*jej napodobí*): Kuchař, kuchař...

KAPITÁN: Co navrhuješ, Fobos?

FOBOS: Kámen na krk a půjde přes palubu.

KAPITÁN: To není tak snadné.

FOBOS: Pravda, nemáme kámen. Hm, kámen... Co se dá dělat? Půjde přes palubu jen tak. Musí uznat, že jsme nemohli jedenáct let vozit kámen jenom kvůli němu... Konečně, každý si má na svoje věci pamatovat sám.

KAPITÁN: Nejde o kámen. Jde o to, rozuměj...

FOBOS: Jo.

KAPITÁN: No právě. Jsem rád, že mě chápeš.

FOBOS: Spolehni se. Jde o špagát, žejo. Ale špagát máme, kapitáne.

KAPITÁN: Nemáme, Fobos, to je to. Na

toho, o kom mluvím, žádný špagát nemáme, právě!

FOBOS: Kuchař přece — totiž — nemáme? Jak to?

KAPITÁN: Kuchař — kuchař! Už jsem ti naznačil, že je to složitější. Odkud myslíš, že bere svoje názory?

FOBOS: Kuchař?

KAPITÁN: Jo.

FOBOS: Názory?

KAPITÁN: Copak jsi tak naivní a myslíš, že to má ze sebe?

FOBOS (*hvízdne*): A ty myslíš, kapitáne...

KAPITÁN: Jsem o tom přesvědčen.

FOBOS: Co teď?

KAPITÁN: Těžko říct. Z jistých dobře známých důvodů nemůžeme jaksi onoho dotčeného... že ano. Je to oblíbenec bohyně Atheny... Takže zbývá jen ten — kuchař.

FOBOS: Tak vidíš. Půjde přes palubu — ráz dva a bude to. Jednoduché, ne?

KAPITÁN: Ohromně. Celý ty. Jenom mi řekni, kdo bude vařit? Co budeme jíst?

FOBOS (*ztuhne*): He?

KAPITÁN: No, co říkáš?

FOBOS (*objevně*): Říkám — co by se jedlo?

KAPITÁN: Tak vidíš. Můžem hodit kdykoliv přes palubu každého, ale ne toho, kdo nás živí.

FOBOS: Ale co s ním, když rebeluje?

KAPITÁN: Jednoduché. Řekni mu, že dostane... čtrnáct dní po službě, jestli nebude potichu.

FOBOS: A když nepřestane?

KAPITÁN: Tak mu řekni, že dostane... od prvního přidáno, jestli potichu bude. A co vlastně povídáš?

FOBOS: Provojuje, co prý je se Skyllou a Charybdou, že prý se v tom u nás nic nedělá. Tak jsem mu řekl, ať je bez obav, že na to co nejdřív najedem taky.

KAPITÁN: Nemešlo! Skopové! To jsi mu řekl přede všema?

FOBOS: Klid, kapitáne, čistě soukromě! A nic určitého jsem mu nesliboval, řekl jsem jenom, že se na to zaměříme v dohledné době...

KAPITÁN: Ach bože... Víš, co je to Skylla a Charybda? Dvě hrozná, strašlivá skaliska v moři, jedno menší, špičaté, druhé větší, boulovaté, mezi kterými žádná loď nepropluje. Běda každému korábu... ale — vlastně — to se jenom tak povídá...

FOBOS: No ták! To jsem rád... já už myslel...

KAPITÁN: Jsou to takové dvě příšery...

FOBOS: Moment — tak jsou, nebo nejsou?

KAPITÁN: Ale nejsou... Řekl jsem přece už jednou jasně, že nejsou!

FOBOS: Rozkaz, nejsou! — A jak vypadají?

KAPITÁN: Hrozně. Jedna pije oceán a dělá víry široko daleko... loď se bezmocně zmitá...

FOBOS (*neklidně*): Která loď?

KAPITÁN: Každá, troubo, vlastně žádná, ksakru! To jsou nedoložené pověsti, rozumíš. Přece nebudeme věřit každé báčorce...

FOBOS: To teda ne!

KAPITÁN: No vidíš. Tak buď úplně klidný. — A na tu druhou skálu loď obvykle vletí, když se chějí vyhnout té první hrůze — a je stejně po nich.

FOBOS: To je ovšem strašné!

KAPITÁN: Je to děsivé. Totiž není... A neplet mě pořád! Skylla a Charybda jsou prostě výmysl těch, kteří nechtějí plout na Ithaku, rozumíš, Fobos?

FOBOS: Rozkaz zní rozumět, tak rozumím!

KAPITÁN: Blbost! Vůbec nerozumíš, rozumíš? Protože jsi řekl — a zrovna kuchařovi — že na Skyllu a Charybdu v dohledné době najedeme!

FOBOS: Pro svatýho Herkulesa, já jsem to opravdu řekl jenom z agitačních důvodů!

KAPITÁN: To se ti tedy moc povedlo, Fobos!

FOBOS: Jak to? Copak tam plujem? Přece tam neplujem, že ne, kapitáne?

KAPITÁN: To dá rozum, že ne!... pokud vím...

FOBOS: A... co kdybychom tam náhodou pluli... to bychom ani nemuseli, ne? To by se mělo raději couvnout!

KAPITÁN: Nesmysl. — Říkám ti — jsou to všechno pohádky. Ostatně couvní — a bude zase po morálce.

FOBOS: Tak fajn, couvnem. Ono to bez morálky taky nějak půjde, to jde jenom o zvyk.

KAPITÁN: Fobos, hergot, jsi náměstekl! Tak žádnou paniku! Nic se neděje. Všecko jsou to jenom provokace a to si vyřídíme — i s kuchařem.

KORMIDELNÍK: Kapitáne...

KAPITÁN: Co neklepeš... a co se klepeš?

KORMIDELNÍK: Na obzoru dvě skaliska. Jedno menší, špičaté, druhé, větší, boulovaté. Moře je kolem toho nějaké hřebinaté. Co to může být, kapitáne?

FOBOS: Cože? Dvě skaliska...

KAPITÁN: To nic není, na to se podíváme potom...

FOBOS: Počkej, jak to, že to nic není... to jsme přece...

KAPITÁN: Nic to není, řekl jsem, a ticho!

FOBOS: Ale přece... jak jsi říkal, špičaté a boulovaté... vedle sebe...

KAPITÁN (*vystřikuje kormidelníka*): Všecko? Tak odchod, jasný?

FOBOS: ...jak tam jsou ty víry, oceán pije...

KAPITÁN (*ke kormidelníkovi*): To má po kurdějích, neposlouchej ho a jdi už!

FOBOS: ...a loď se rozmlátí. Žádná — totiž — každá! Přece Skylla a Charybda!

KORMIDELNÍK: Skylla a Charybda... Mořská past! Kapitáne! Ztroskotáme!

KAPITÁN: Nesmysl! Na místo! (*Kormidelník otálí*) To si s tebou, Fobos, vyřídím. Jestli na ty útesy vletíme, je to tvoje vina. Ty jsi s tím začal. Kormidelníku, výslovně ti přikazuju, že žádná Skylla a Charybda nesmějí bejt! — Ven! (*Panika — hudba*)

8. obraz - paluba

(Pantomima — panika. Kormidelník sestupuje na palubu, volá kuchaře a sděluje mu hroznou novinu. Vyslechne je Eris, oba muži odbíhají. Vejde Apropos, pije z amfory, Eris mu sděluje zlou zprávu, Aproposovi zaskočí v krku. Hvízdem svolává zbylé plavce a zvěstuje jim hrozící nebezpečí. Všichni se dívají směrem ke Skylla a Charybdě a děsí se. Tak je zastane vstupující Fobos)

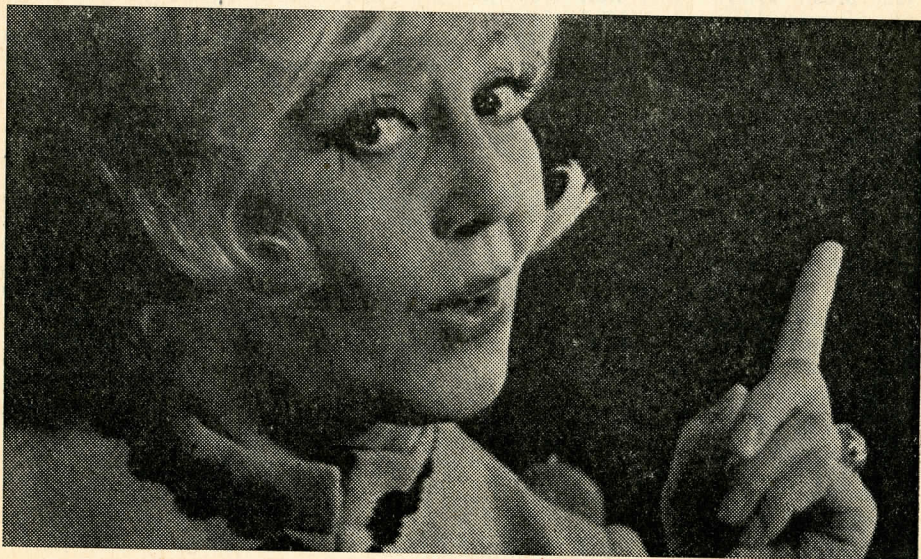
FOBOS: Lodní posádkó, na můj povel — pozor! Mimořádná informace ze dne... dneska, pohov a všichni dívat, teď! *(Ukazuje vpřed)* Tam, co vidíte ty dvě skály, tak to nejsou Skylla a Charybda. Proč nejsou, Rodos? Protože jenom tak vypadají! Protože chtějí každého splést, aby si myslel, že existují. Ale co my víme, Filos? My víme, že žádná Skylla a Charybda nesmějí bejt, neboť za Á to

řekl kapitán a za Bé to není historicky dokázaný, kuchař! Důvod je obsažen ve směrnících a já vám to přečtu: „Je známo, že Skylla a Charybda jsou soutěska, kterou žádná loď nepropluje, nýbrž bez výjimky ztroskotá. Jestliže tedy žádná loď neproplula až doposud, je zcela nemožné, aby někdo mohl dokázat, že tato soutěska vůbec existuje, neboť sama věrohodný důkaz své existence znemožňuje. Proto lze s jistotou mít za to, že z realistického hlediska žádná Skylla s Charybdou nemohou být.“ — Jasný, Apropos?

(Během jeho exposé celá posádka jeden po druhém mizí a Fobos dokončí monolog do prázdna)

Moc ne, žejo, ale akce je splněna, může se to odfajkovat. Účast... *(rozhlédne se)* ...no řekněme, průměrná. Rozhodl *(Rozejde se)*

Paní Homérovou hraje a intermezza zpívá Ljuba Hermanová

KDYŽ SE OPOUŠTÍ LOĎ

Rubato (Moderato)

Dmi Emi F Emi Dmi Dmi Emi F Emi Dmi G9b

Dmi Emi F Emi Dmi Dmi Emi

Hladká cesta, rovná cesta, svět jak čistý tác. O-bav a-ni trochu má-lo,

F Emi Dmi G9b C Ami7 Dmi7 rit. G7 Gmi7 C7

leda by se něco stalo, tre-ba kolo polá-ma-lo, u-dě-la-lo bác! Můj

Di blues (ritmico) Ami7 A7 Gmi7 C9b Fmaj7 F#dim Gmi7 C9b F F#dim

1. 2. strachu, starý brachu, vstaň a choď a dej mi správnou radu a

Gmi7 C9b F C5# Ami7 A7 Gmi7 C9b F F#dim

dej mi správnou radu. Když krysy opouští si vratkou loď,

Gmi7 C9b F F#dim Gmi7 C5# Fmaj7 Gmi7 F7 B7maj7

ty jsi ten černý vzadu, ty jsi ten černý vzadu. 1. Záchrané brzdy lodím 2. Už jsem se svezl, už to

Ami7 Gmi7

chybí, pro všechny nepostačí člun. Zbýva-jí ne-nasyt-né

stačí, nechte mě jít já chci mít klid, ať zbude trochu na ty

F6 F7 Gmi7 C9b Ami7 A7

ryby, poslední pozdrav přá-telům... Tak bloudím ci-zí

Gmi7 A7 Dmi6 G7 F. Gmi7 A7dim A7mi7 A7dim

mladší... copak to nejde za-stavit? Nač, pa-ne, ře-či

lodí jako v snách a podpalubím chodí strach a

plané já jdu hned. Jen

Gmi7 A7dim A7mi7 A7dim Gmi7 C 5/7 Fmaj7 B7maj7 Ami7

podpalubím chodí strach, strach, můj vrah.

Gmi7 C9b 1. 2. Gmi A7dim A7mi7 A7dim Gmi

Můj řekněte mi ka-pi-tá-ne, jen řekně-te mi

A7dim A7mi7 A7dim Gmi7 C 5/7 Fmaj7 B7mi7 F7maj7/9

ka-pi-tá-ne kdy po-je-de pří-ští svět?

9. obraz - kapitánská kajuta

KAPITÁN (*sám*): Ještě před třemi měsíci tady byla docela určitě... tady v šupletě... nebo je to půl roku? Čerti vědí. Měl jsem to častěji kontrolovat.

FOBOS (*vstoupí*): Jsem tady, kapitáne.

KAPITÁN: Kde je, mluv, vím všechno!

FOBOS: Probohy, kde je kdo?

KAPITÁN: Kde je co — se ptám!

FOBOS: Kde je co — teda!

KAPITÁN: Střelka, u všech všudy, abych neklel!

FOBOS: Aha! Pátrání po střelce probíhá, kapitáne!

KAPITÁN: Tys mi lezl do stolu, Fobos, příznej se!

FOBOS: Nepřiznám! Jsem velký, nevejdu se!

KAPITÁN: Ty jsi takový blbec, že mi nezbyvá než ti věřit...

FOBOS: Ano, jsem velký. To vidí každý. KAPITÁN: Kdo by tak mohl padat v úvalu... že by přece jenom... No, kousneme do toho. Jdi a zavolej mi plavčíka, ale hned, slyšíš, Fobos?

FOBOS: Slyším — ale hned. (*Odkvačí*)

KAPITÁN: Copak se ta střelka potřebovala? Rok po ní neštěkl pes, až teď! Skylla a Charybda! Kdo to měl vědět? Nakonec to bude na mě. Já tu střelku

prostě musím mít, ať mám aspoň před historií pevné alibi...

ODYSSEUS: Volal jsi mě, kapitáne.

KAPITÁN: Chci s tebou mluvit, králi Odyssee!

ODYSSEUS: Žádný Odysseus a žádný král, nýbrž bezejmenný plavčík, kuchaří k ruce, pokud vím.

KAPITÁN: Pokud víš. Taký přesně víš proč!

ODYSSEUS: Protože jste mě zbavili velení, to je jednoduché.

KAPITÁN: Snad správné, ne? Posádka souhlasila.

ODYSSEUS: Posádku jsi přesvědčil ...
 KAPITÁN: Mám povinnost přesvědčovat.
 ODYSSEUS: ... že vedu loď špatně.
 KAPITÁN: Plul jsi nemožně dlouho. Už se tě naši anabasi začalo veřejně říkat odyssea.
 ODYSSEUS: Plul jsem, jak mi dovolily mořské proudy a vítr.
 KAPITÁN: Od překážky k překážce ...
 ODYSSEUS: Jak byly na cestě k cíli, já si je nevymyslel.
 KAPITÁN: Nedovedl jsi obeplout.
 ODYSSEUS: Obeplouvat se nemá. Ono se to nakonec nevyplatí.
 KAPITÁN: Ale co to stálo! Byly oběti ...
 ODYSSEUS: Byly. — A co když ještě budou?
 KAPITÁN: Ty myslíš ...
 ODYSSEUS: Myslím. To je takový zvyk. Přitom se na leccos přijde.
 KAPITÁN: Poslyš, Odyssee, já nechci oběti.
 ODYSSEUS: To ti moc pomůže, že nechceš.
 KAPITÁN: Nechceš mi rozumět ... Jde o střelku. Bez ní nemůžu plout.
 ODYSSEUS: Jak to? Copak ty ji nemáš?
 KAPITÁN: Copak ty ji taky nemáš?
 ODYSSEUS: Tak to se povedlo. Kdys to zjistil?
 KAPITÁN: Dnes.
 ODYSSEUS: A předtím?
 KAPITÁN: To už je jedno, ne?
 ODYSSEUS: A jo ... Ty ses na ni prostě nepodíval kdovíjak dlouho.
 KAPITÁN: Co na tom záleží?
 ODYSSEUS: Možná, že nic. Dokonce je možné, že by ti nepomohlo, ani kdybys tu střelku teď měl — teď už na kompasu možná vůbec nezáleží.
 KAPITÁN: Ale já jsem vedl loď dobře.
 ODYSSEUS: Na to se mě neptej.
 KAPITÁN: Jak mi dovolily mořské proudy a vítr.
 ODYSSEUS: To jo.
 KAPITÁN: Je to ... je to na cestě k cíli.
 ODYSSEUS: Skylla a Charybda? Vypadá to tak.
 KAPITÁN: Zpátky přece nemůžeme!
 ODYSSEUS: Ne.
 KAPITÁN: Ale posádka! Všichni propadají panice!
 ODYSSEUS: Máš povinnost přesvědčovat.
 KAPITÁN: Lidi si nerozumějí. Chtějí dělat historii a dělají hysterii.

ODYSSEUS: Lidi nikdy nechtějí dělat historii, lidi chtějí žít!
 KAPITÁN: Chtějí žít ...! Tos jim naočkoval ty! Dříve je to ani nenapadlo.
 ODYSSEUS: Naočkoval ... Tobě taky?
 KAPITÁN: Nesmysl! Lidé na Ithaku chtěli.
 ODYSSEUS: Ještě chtějí.
 KAPITÁN: Ale nadšení ochablo.
 ODYSSEUS: Protože jim to náměstek nařídil.
 KAPITÁN: Aby ochablo?
 ODYSSEUS: Aby bylo.
 KAPITÁN: Dobře, ale nebýt Fobose, kde jsem byl?
 ODYSSEUS: Před Skyllou a Charybdou.
 KAPITÁN: Že to uznáš! — A s Fobosem ...
 ODYSSEUS: ... jsi před Skyllou a Charybdou.
 KAPITÁN: Ale kdybychom teď měli střelku ...
 ODYSSEUS: Byli bychom před Skyllou a Charybdou.
 KAPITÁN (*rád*): To tedy znamená?
 ODYSSEUS: Skyllu a Charybdu ti nikdo nemůže připsat na tvé konto.
 KAPITÁN: To jsem chtěl slyšet.
 ODYSSEUS: A dál?
 KAPITÁN: Najít tu střelku!
 ODYSSEUS: A dál? To bych zase chtěl slyšet já!
 KAPITÁN: To už je moje věc.
 ODYSSEUS: To. by byla tvoje věc, kdybys byl na lodi sám.
 KAPITÁN: Nezapomeň, že jsi plavčík, Odyssee!
 ODYSSEUS: Nezapomeň, že jsi kapitán, kapitáne!
 PĚLAVCI:
 Táhnem
 Oceánem
 Obzor daleký
 Je stejný s každým novým ránem
 Možná je ta pout
 Nekonečná
 Nezbyvá, než plout
 S tím, kdo se zastaví, je ámen
 Navždy ámen
 Táhnem
 Oceánem
 Táhnem
 Oceánem ...
 (*Píseň dozní do ztracena*)

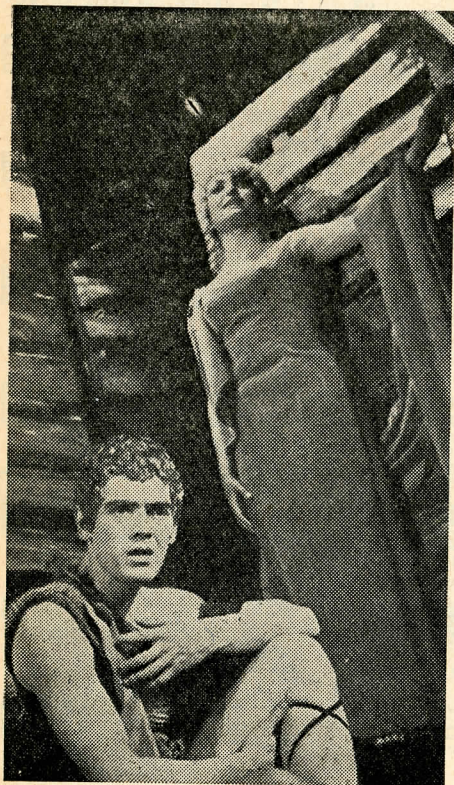
Přestávka

II. díl

PŘEDEHRA PÍSEŇ LODNÍKŮ

Táhnem
Oceánem
Obzor daleký
Je stejný s každým novým ránem
Možná je ta pouť
Nekonečná
Nezbývá, než plout
S tím, kdo se zastaví, je ámen
Navždy ámen

Táhnem
Oceánem
Táhnem
Oceánem

HOMÉROVÁ: Překročí-li král Kroisos řeku Halys, velikou říši zničí! Král neváhal, překročil a zničil — jenže svoji vlastní. Typická delfská věštba s typickými následky. Jakou šanci má tedy náš trojský hrdina? Prognóza pro něho je stručně řečeno tato: „Odysseus projede. Neprojede.“ Čili — musí projet, aby neprojel — neboť kdyby neprojel, projel by. Tedy projet a neprojet, to je úkol dne. Uznáte, že v tomto ohledu byli v Delfách proroci do jisté míry geniální. Taky byli patřičně placeni; celá věštecká škola se tam rozvinula a prosperovala, protože ve starověku se věštby braly vážně jako seriózní vědecké hypotézy. — Dneska jsme naštěstí dál, protože — řekněte sami: Co je to za vědeckou hypotézu, když si z ní každý může vybrat, co se mu zrovna hodí do krámu. Všem je to jasné — a přece se vždycky našel někdo, komu to nebylo vhod. Má to své hluboké historické kořeny.

ARCHIMEDŮV ZÁKON

Rubato (con moto)

A^b maj7 A^b6 B^bmi7 E^b7 A^b F9^b

1. Opravdová věda stá-le pilně hledá, jak dokládá při-běh pa-na
 2. Tento průběh věcí, i když to zní divně, pozname-nal další po-krok

B^bmi7 E^b7 D^b6 D^bdim A^b maj7 A^b6 B^bmi7 E^b7

Archi-méda. Když se jednou vnořil do láz-ně, potvrdil si prů- kaz-ně
 ne-ga-tivně. Vývoj kráčí cestou ji-na-čí, najít pravdu ne- sta-čí.

A^bdim B^bmi7 E^b7 A^b6 F9^b B^b7 E^b7

novou a zcela e-po-chál-ní zá-konitost fy-zikál-ní. A tak
 Takže se ob-jevitel mý-li, má-li za to, že je vci-li. Když se

B^bmi7 E^b7 A^b6 A^bdim B^bmi7 E^b7

zá - kon, dodnes po něm zva-ný, Ar-chi-me-des vy-vodil si
 ná - ho-dou vně-ja-ké va-ně ob-je-ví snad pravda ne-če-

Fmi/maj7 Fmi6 B^bmi7 G9^b Oni7 F7

z va-ny. Štasten zvolal Heu - ré - ka! jak se
 ka-ně, ne-vo-lej-me Heu - ré - ka! kaž-dý

B^bmi7 Hdim E^b6 A^b B^bmi7 E^b7

slu-ší na Ře-ka. Bez meš-ká - ní svoji slavnou
 na ni ne-če-ká. Ne-bot prá-vě od dob Archi-

A^b6 A^bdim B^bmi7 E^b7 Fmi/maj7 Fmi6

vě-tu sdělil vše-mu vzdě-la-né-mu světu, pak šel
 me-da je tu fakt a ten se zapřít ne-dá, že když

D^b6 G^b9^b Oni7 F9^b 2. B^bmi7

do chrámu a usva-tě-ho stolu, naráz obě-to-val bo-hům
 někdo světu zjeví pravdy no-vé, tak se

A^b maj7 A^b6 A^b6 B^bmi7 E^b7

sto vo - lů.

2. B^bmi7 Hdim Oni7 B^bmi7

strachy třesou všichni, tak se třesou všichni, tak se třesou všichni

Moderato (di Blues) A^b maj7 D^b7 A^b6 E^b7 A^b6/9

vo-lo - vé !

10. obraz - kapitánská kajuta

FOBOS: Kapitáne, je zle. Mužstva se zmocnila taková jako když nedůvěřal

KAPITÁN: Mně budeš něco povídat...!

FOBOS: Na nikoho není spolehnutí a projevují se známky rozkladu.

KAPITÁN: Vážně?

FOBOS: Ano. Všichni táhnou za jeden provaz!

KAPITÁN: Ano. A z druhé strany než my.

FOBOS: Převládá poráženecká nálada: dostal jsem pár facek.

KAPITÁN: V téhle situaci je to na pováženou, jinak — v zásadě — bych s tím souhlasil. Moc krásně jsi zajistil morálku.

FOBOS: Jednal jsem podle tvých instrukcí.

KAPITÁN: To by nevadilo — vadilo spíš to, žeš podle nich jednal zrovna ty.

FOBOS: Kapitáne, já mám dojem...

KAPITÁN: Tak ty máš dojem. Hergot, on má dojem! Vzpoura na krku, loď před soutěskou — a on má dojem!

FOBOS: Kapitáne...

KAPITÁN: Fobos! Okamžitě udělat z té bandy dezertérů ukázněnou posádku, poslušnou na slovo. Použít všech prostředků, jasný?

FOBOS: Jasný! Každá pracka, která se vztáhne k nepřátelskému činu, bude utfata jen to fikne! Prostě — pacifikace. Jasný!

KAPITÁN: To je správné stanovisko! A jak s tím chceš začít?

FOBOS: Já si pořád myslím, že střelku ukradl kuchař. Ty řeči o Skylle a Charybde stejně začal on, jen si vzpomeň! Kuchaře je nutno pacifikovat za každou cenu.

KAPITÁN: Za každou cenu ne, příteli. Vzpomeň si, co jsem ti už jednou naznačoval. Není možné sáhnout na kuchaře, protože nelze sáhnout na Odyssea. Nač pokoušet hněv bohyně, která výpravě drží palec?

FOBOS: A jó... No, tak holt nastane pacifikace všeobecná a je to.

KAPITÁN: Máš volnou ruku. Posádku musíme dát dohromady, loď jde o krk. — Odchod!

FOBOS (*odchází*): A bude se udílet první pomoc!

KAPITÁN: Ano, posádku musím dát dohromady... Ale co potom... ani ta střelka není... Jenže — co s ní, vlastně? Kdybychom měli střelku, tak by loď byla tam, kde je. Ovšem — podle střelky. Byl bych mohl říkat: Prosím — jel jsem podle kompasu. Takhle se každý může ptát: Jak to, že jsi plul bez kompasu? Ovšem — na druhé straně takhle zase já můžu říkat: A co lepšího jsem mohl dělat, když nebyla střelka? Takže je celkem dobré, že střelka nebyla. Pluli jsme podle zkušeností a možností. A jestli byl kompas nový, tudíž případně vadný, ukazoval možná sever tam, kde nebyl. Anebo byl třeba i starý a ukazoval k severu, ale tam, kde my zrovna teď sever nemůžeme potřebovat. Obojí je dobré a obojí nestojí za nic. Ovšem — střelka by se najít měla. Jedině pevně opřen o střelku můžu všechno.

HOMÉROVÁ: Všecko?

KAPITÁN: Částečně všecko.

HOMÉROVÁ: Spíše všecko částečně. — Víc možností člověk nemá. Pouze bůh může částečně všecko.

KAPITÁN: Střelka je moje jistota.

HOMÉROVÁ: Soukromá jistota, která znamená nejistotu druhých, nestojí za nic.

KAPITÁN: Prosím vás, z kterého století přicházíte s těmihle názory? Máte to štěstí, že nespadáte pod mou kázeňskou pravomoc. Ony by vás ty řeči přešly.

HOMÉROVÁ: Mít jiný názor není ještě nepřátelství a říkat jej nahlas není nic zločinného. Já bych se vždycky dřív bála těch, kteří zásadně mlčí.

KAPITÁN: Jsem voják a vaše představy o kázni jsou pro mě prostě legrační.

HOMÉROVÁ: Vám radit, kapitáne, k tomu je třeba opravdu božské trpělivosti.

(*Zvukově podmalován zjeví se Poseidon, Homérová odejde*)

POSEIDON: A tu já právě mám. Přináším ti instrukci, kapitáne — Eurylochu!

KAPITÁN (*ztuhne*): Poslouchám tě, ó nesmrtelný!

POSEIDON: To je správné — stačí říct „instrukce“ a už je v tranzu ... Slyš tedy boží pokyn, plavče ithacký: Ten, kdo povede loď Skyllou a Charybdou, ocitne se chtě nechtě v ošemetné situaci a v očích posádky se stane silně nepopulárním. Chápeš? Zachovej tedy navenek zdání, že se vedení za žádnou cenu nevzdáš, ale v příhodné chvíli vlož celou zodpovědnost na bedra Odysseo-

va. Ustup, abys mohl postoupit! Rozumíš mi?

KAPITÁN: Kdo jsi, ty božský taktiku? POSEIDON: Poseidon Zemětřas, vládce oceánů!

(Se zvukovým efektem zmizí)

KAPITÁN: Díky, bože! Díky bohu — já jsem měl vidění! Poslechnu na slovo, ačkoliv nevím proč. Instrukce a ještě od boha — toť dvojnásobná metafysika!

11. obraz - kuchyně

KUCHAŘ *(vejde s udicí)*: A neberou a neberou a neberou. Nebo to neumím nebo co. Chyt jsem akorát jednu chobotnici a měl jsem co dělat, abych ji zase pustil.

ODYSSEUS: Já jenom obdivuju, jaké ty máš starosti. Víš, jak to s lodí vypadá, a přesto se ještě staráš o večeři jakoby nic. Má to v téhle situaci ještě cenu?

KUCHAŘ: V tomhle mě nikdo nezmýlí, to já znám. To je pořád řečí — narazíme, zabijem se, ztroskotáme — no dobře, já tomu třeba uvěřím a večeři neudělám. Jenže při mý smůle se lodi akorát nestane nic, a jsme rázem bez večeře! Dokud nejsme rozmáznuti o skály — vařím — a hotovo!

ODYSSEUS: Ty už jsi takový skeptik, že se nakonec chováš jako zapřísáhlý optimista.

KUCHAŘ: Dyť je to jedno — já už si ničím nemůžu pohoršit. Fobos mě nemůže ani vidět...

ODYSSEUS: Fobos — tebe? Proč?

KUCHAŘ: No, já jsem mu přece první řekl o té Skylle a Charybdě a on má teď na mě vztek... náměstek... Jako bych tam ty skály byl sám dones nebo co...

ODYSSEUS: Nech ho plavat — to je celý Fobos. Rozbíjet barometr za to, že předpovídá bouřku, to dokáže jenom dokonalý blbec.

KUCHAŘ: Zatímco blbec nedokonalý ho jenom otočí tím ciferníkem ke zdi. *(Tukání, Kuchař otevře)*

ERIS *(vstoupí)*: Odyssee... Myslela jsem, že jsi sám... Musím s tebou mluvit, ale... sama, Odyssee.

ODYSSEUS: No, to mám radost.

KUCHAŘ: Prosím, prosím — mám odejít?

ODYSSEUS: Ale právě naopak — teď musíš zůstat!

ERIS: Odejdi, kuchaři, prosím tě o to! Ty přeci nejsi jako ti ostatní, na tebe se přece můžu spolehnout!

KUCHAŘ: To je holt těžké, člověče... Říkej si o mně, co chceš, ale já jdu nezadržitelně na ryby.

ERIS: Mám tě za to ráda! *(Políbí Kuchaře)*

KUCHAŘ: Co jsem to řekl... na ryby? Na velryby jdu, abyste věděli! *(Vypadne)*

ODYSSEUS: Ty se, příteli, neoženíš... ty se vdáš!

ERIS: Odyssee, teď mě dobře poslouchej. Času je namálo.

ODYSSEUS: To to dobře začíná!

ERIS: Nežertuj, prosím tě... Za chvíli možná ztroskotáme.

ODYSSEUS: Času dost, ono je bezvětrí.

ERIS: Ano, zatím je bezvětrí a loď pluje. Ale co když nám do toho foukne jenom trochu silnější vítr — co potom?

ODYSSEUS: Zatím nevím — to by se potom vidělo. Proč se ptáš?

ERIS: Chci tě zachránit, Odyssee.

ODYSSEUS: Cože?

ERIS: Za chvíli bude tma. Na lodi je jeden záchranný člun... Pro jednoho je těžký, pro dva už méně — i když ten druhý bude žena. Uprchneme spolu!

ODYSSEUS: Uznej, Erido, já přece v takové situaci nemůžu utíkat — a někam do neznáma už vůbec ne. Já chci na Ithaku, mám ženu Penelopu, nemá smyslu uvažovat jinak.

ERIS: Stejně jsi jí byl nevěrný!

ODYSSEUS: Ale vždycky jenom v rámci pohostinství a z vůle bohů! — Máš ty ale starosti — teď, tady...

ERIS: Tak už mi odpusť... Chtěla jsem ti pomoci.

ODYSSEUS: Pomoci? To bys možná mohla. Stálo by za to najít tu střelku z kompasu. Měla by být někde v kapitánské kajutě.

ERIS: Udělám, co budu moci.

KUCHAR (vrazí): Honem pryč, ale honem!

ODYSSEUS: Co je zas?

KUCHAR: Fobos! Úplně se zbláznil a vyvádí. Rychle pryč!

ODYSSEUS: Erido, uteč! (Vyhodí ji) — Na mě si snad netroufne. A co vlastně provádí?

KUCHAR: Fáčuje.

ODYSSEUS: Co?

KUCHAR: No, lidi — obvazuje! Ováže jim oči, uši nebo zalepí hubu a přitom vykládá, že je to jako když se plulo tehda

kolem ostrova Sirén. Prostě aby nikdo nic neviděl, neslyšel a nemluvil. Prý, bude to jako za Odyssea!

ODYSSEUS: Cože? Tohle říká? To čuně! (Vyběhne ven)

FOBOS (z druhé strany vejde): Á — tady máme dalšího. Tak pojď, kamaráde, dostaneš první pomoc. — U Herkula, obvazy došly... tak aspoň vatu do uší! Tak! Vyndávat se to nesmí, je to podle staré tradice, jako za Odyssea. Rozumíš?

KUCHAR: Co?

FOBOS: Je to podle staré tradice, jako za Odyssea. Rozumíš?

KUCHAR: Co?

FOBOS: Jako za Odyssea! Jo. Kde on vůbec je? Kde je Odysseus? Totiž... teda... plavčík — kde je?

KUCHAR: Kam?

FOBOS: Já si ho najdu sám... Nač tady ztrácet čas... (Odkvapí)

KUCHAR: Jo — rozumím. — Z vola jsou nejlepší jediné bifteky!

NEDOROZUMĚNÍ

1. Ně-co mi praviš, slyším tvůj hlas. Co mi to a-si nechceš říct? Co za svá
 hezky, a-le, co s tím, když vím, že nic se nezmě-ní? Vy-nechej
 slova, ukrýváš zas, že topíš se v nich víc a víc? l.2. Od pólu k pó-lu
 slova, poro-zu-mím. Já věřím tvému ml-če-ní.

zmenš-u-je se svět, jen mezi ná-mi je dálka pořád větší.
 a každý mluví vlastní ci-zí ře-čí, že nemůžem si
 spolu ro-zu-mět. Ni-kdo to dáv-no a-ni nevni-má,
 svou ci-zí řeč zná každý od ma-lička. Když je tu ji-ná
 pravda, než-li má, je to jen nepře-lo-ži-tel-ná slovní
 hříč-ka. Od pó-lu k pó-lu zmenš-u-je se svět. Ka-menem
 ho-díš a padne na mě-síc. Možná si začnem spolu ro-zu-
 mět. až bu-de pozdě vůbec ně-co říct. - 2. Lžeš mi tak
 říct, až bu-de pozdě vůbec ně-co říct...

Chorus: *rit.* *2. Lžeš mi tak říct...*

12. obraz - paluba

(Eris vchází, narazí na Palladu v podobě Eridy)

ERIS: Kdo je to?

ATHENE: Neboj se sebe samé, Erido, já jsem tvoje druhé já!

ERIS: Nač mi je, když ani to jedno není k ničemu... Odysseus mě nechce, jsem hloupá.

ATHENE: Buď chytrá!

ERIS: Tobě se to řekne, buď chytrá, ale jak, když jsem kořist — a ještě k tomu ženská...

ATHENE: Copak se ženskou nestojíš a nepadá svět? Takové poraženectví předem — že se nestydíš!

ERIS: Kdybych byla poražena, nestyděla bych se.

ATHENE: Copak ty jsi vítěz?

ERIS: Nejsem, ale dopadla jsem stejně jako vítězové.

ATHENE: Erido, vemuž se!

ERIS: Co mám pro to udělat?

ATHENE: Buď lstivá!

ERIS: On je taky lstivý, to mi moc nepomůže.

ATHENE: Buď tedy mazaná.

ERIS: Čím?

ATHENE: Bohové!... Buď tedy svolná, svolná ke všemu — a já ti poradím, jak bude tvůj. Mám ovšem jednu podmínku.

ERIS: Jakou?

ATHENE: Že pomůžeš Odysseovi, aby byl znovu velitelem lodí. Chceš?

ERIS: Chci!

ATHENE: Tak se zavaž!

ERIS: Jak?

ATHENE: Přísahou.

ERIS: Pomohu Odysseovi, aby byl znovu kapitánem lodí...

ATHENE: Tím, že udělám všecko, oč mě požádá.

ERIS: Ano, udělám všecko.

ATHENE: A až bude kapitánem — bude tvůj!

ERIS: Můj! — Až bude kapitánem, bude můj...

ATHENE: A teď jdi a vyhledej ho!

(Eris odejde, vzápětí vejde Odysseus)

ODYSSEUS *(Atheně)*: Co stojíš? Schovej se někam, dřív než bude pozdě... do skladu třeba, to je jedno...

ATHENE: Chtěla jsem s tebou mluvit, Odyssee!

ODYSSEUS: V nepravou dobu. Nech toho, už jsme si to snad vyjasnili, ne?

ATHENE: Kdy?

ODYSSEUS: Teď, před minutou.

ATHENE: Dnes jsem s tebou ještě nemluvila, králi.

ODYSSEUS: Počkat... kdo je to? Zatracená tma...

ATHENE: Když jsme spolu mluvili předposledně, tak jsem byla chlapec... ještě nevíš?

ODYSSEUS: Kuš...

ATHENE: No tak jinoch, no!

ODYSSEUS: Ty to ale pěkně střídáš...

ATHENE: Pořád ti to nic neříká? Kdo může na sebe brát různou podobu?

ODYSSEUS: Ideje!... Jo, propána... a bohové! Pallas Athene! Odpusť, ochraňitelko! V tom převleku jsem tě zkrátka nepoznal.

ATHENE: To má své důvody. Ale k věci, je málo času a ty se rychle musíš ujmout loď.

ODYSSEUS: Ono to není jednoduché...

ATHENE: Znáš přece věštbu!

ODYSSEUS: Zním. Ale posádka zatím poslouchá Eurylocha a stojí za ním. A potom — ty oběti, to mě dost žere. To je zatracená zodpovědnost!

ATHENE: Jestli už nejsi příliš moc chytrý, Odyssee! Zodpovědnost je to nepřijemná, ale nechtěj, aby ji nesl někdo za tebe. Buďto převedeš loď soutěskou ty, anebo nikdo! A jedne, je právě čas!

ODYSSEUS *(padá před ni)*: Buď se mnou, Pallado!

ATHENE: V té podobě ti budu stále na blízku!

(Se zvukovým efektem zmizí. Odysseus odejde. Motiv Atheny přejde do motivu Poseidona — místo odešlých vejdou proti sobě Poseidon a Eris. Poseidon v podobě Odyssea)

POSEIDON: Čím starší, tím hezčí. Pojď sem, Erido!

ERIS *(váhá)*: Ty už se na mě nezlobíš, Odyssee?

POSEIDON: Zlobit? Aha... no trochu, pro jistotu.

Odysseus (D. Riegl) a Poseidon (L. Frej)

ERIS: Kvůli tomu člunu, myslím...

POSEIDON: Jakému člunu?

ERIS: Přece záchrannému...

POSEIDON: A jo... záchranný člun! Už jsi ho navrtala?

ERIS: Nic jsi mi neřikal!

POSEIDON: Dovol, přece vím, co mluvím! Hned běž a pořádně mu navrtej dno!

ERIS: Dobře... a čím?

POSEIDON: Vrtákem! Nebo — nebozezem.

ERIS: Nebo sekýrou.

POSEIDON: Nebo...

ERIS: Nebozezem. Já vím. Víc nic nechceš?

POSEIDON (*chopí se jí*): No, copak o to. ERIS: Co je to s tebou, Odyssee?

POSEIDON (*má nápad*): Jde na mě nějaká horečka... víš? Bude se to muset vyležet. Já si půjdu lehnout a ty mi zatím uvař něco silnějšího pro spaní. Pro jistotu mě potom k té posteli přivaž, abych moc neřádl, kdyby mě chytil fantás. Ty zůstaneš u mě a budeš hlídat, aby mě nebudili.

ERIS: U tebe? V posteli?

POSEIDON: No samozřejmě!

ERIS: A vezmeš si mě potom?

POSEIDON: Už jsi viděla, že bych si byl některou nevzal?

ERIS: Ach, Odyssee, jsem tak šťastná...!

POSEIDON: A teprve budeš! Hlavně udělej přesně, co jsem ti řekl.

ERIS: Jo — jenže z čeho to mám uvařit, ten čaj na spaní?

POSEIDON: Nejlepší by byl z prázdných makovic.

ERIS: A kde je tady vezmu?

POSEIDON: Prázdné makovice? Tady? To je ale blbá otázka! — Tak běž a nezapomeň! Člun a makovice! Já mám ještě nějaké důležité řízení...

ERIS: A kde tě najdu?

POSEIDON: V kapitánské kajutě. — Utíkej! (*Eris odejde*) — A je to. To by v tom byl čert, aby se to nepotopilo vlastními silami! Na prázdných makovicích toho vždycky na světě ztroskotává nejvíc!

PRÁZDNÉ MAKOVICE

Ukolébavka.

Spinkej, dí - tě, ko - lí - bu tě,

i když nemáš k spánku extra chu - tě. Spinkej, dí - tě,

dej si říct, dám ti odvar z mako - vic. Stará do - ba

předčí vždy dnešek, tempem prokletý, vždycky by - lo lepší, co bý - va - lo tu

před lety. I prázdné ma - ko - vi - ce to tvrdí zrovna tak, prý máku bylo

ví - ce a jaký to byl mák. Spinkej, dí - tě, ko - lí - bu

tě, i když nemáš k spán - ku extra chu - tě. Spinkej,

dí - tě, dej si říct, dám ti odvar z mako - vic.

Du - té - mu vše du - té a ježek so - bě ka - deřav, je to si - ce

kruté, však ta - kový je starý mrav. Co stkví - se v majes - tá - tu všech prázdných

ma-kovic? Jen troška o-pi- á - tů a pak už celkem nic. Spinkej, *Tongo F*

dí - tě, ko-lí - bu tě, i když nemáš k spánku extra chu-tě. *F6 Adim*

Foxtroť Spinkej, dí - tě, dej si říct, dám ti odvar z ma-ko- *F7 Bb6 F6*

vic. Jeden rozdíl je tu, že prázdné hlavy poznáš hned: *C7 Gmi7 H7 C7 Gmi7 Adim*

ne-dokážou světu už a-ni za mák rozu-mět. Vездеjme však ma-ko-vicím *F6 G7 C7 Gmi7 C7*

Twist-u-znání vý-znamné. - když nejsou bur-cu-jí-cí, jsou aspoň o-mam- né. *F Dmi7 Gmi7 C7*

Spinkej, dí - tě, ko-lí - bu tě, *Gmi7 C7 F6 Gmi7 C7 F6 Dmi7*

i když nemáš k spánku extra chutě. Spinkej, dí - tě, *Gmi7 C7 F6 Gmi7 C7 F6 Dmi7*

dej si říct, dám ti odvar z mako-vic. *Gmi7 C7 F6 Gmi7 C7 F6 Dmi7*

Ukolébavka Spinkej, dí - tě. ko-lí - bu tě, i když nemáš *C7 F6 Adim Gmi7 C7 F6 Dmi7*

k spánku extra chu-tě. Spinkej, dí - tě, *Gmi7 C7 F6 Gmi7 C7 F6 Dmi7*

dej si říct, dám ti odvar z ma-ko-vic. *Gmi7 C7 F6 Gmi7 C7 F6 Dmi7*

13. obraz - kapitánská kajuta

(*Silné přitímní — číhařící Odysseus*)

ERIS (*plíživě vejde, Odysseus ji sevře, Eris zařve*)

ODYSSEUS: Ticho, probohy! (*Povolí stisk*) Co to zas... to jsi ty, ó panenská bohyně? Promiň mi laskavě, ale kdo to mohl vědět... (*Pustí Eridu*)

ERIS: Ne, nepouštěj... ještě mě obejmí!

ODYSSEUS: Jo — to jsi ty, Erido? Co sem lezeš, vypadni! Tebe nečekám. Mě zajímá kapitán.

ERIS: Přivedu ti ho, Odyssee!

ODYSSEUS: Dobře. Ale rychle. Něco mu namluv, tobě klidně uvěř. — Co ještě stojíš?

ERIS: Já ještě pořád cítím na prsou tvé pevné objetí... První...

ODYSSEUS: ... a poslední, čestné slovo. A ven! (*Eris odejde*) Já si potřebuju povykládat mezi čtyřma očima s kapitánem — a jestli po něm neskočím hned z kraje, tak ho asi nepřesvědčím.

KAPITÁN (*vstoupil*): Už teda asi nepřesvědčíš.

ODYSSEUS: Doufám, Eurylochu, že budeš mít rozum.

KAPITÁN: Nebudu. Rozum není na pořadu — bouří se posádka.

ODYSSEUS: Konec konců se to dalo od nich čekat.

KAPITÁN: Bouří se tvojí vinou.

ODYSSEUS: To se dalo taky čekat — od tebe. Cos udělal?

KAPITÁN: Nařídil jsem drhnout palubu. To je na utužení kázně nejlepší.

ODYSSEUS: Určitě. Jsme před soutěskou a slepá, hluchá a nemá posádka drhne rejžákama palubu. Jsi formát.

KAPITÁN: Na to se tě nebudu ptát.

ODYSSEUS: Neptal ses, ani když Fobos nadělal z lidí ty položivé mrtvoly — a dělal to mým jménem. Nápad, žejo?

KAPITÁN: To jsem mu nenařídil.

ODYSSEUS: Ale taky nezakázal, to je ta chyba. Teď se o to tahat nebudem. Co chceš dělat?

KAPITÁN: Dělat se nedá nic — jenom zpomalit a získat čas.

ODYSSEUS: Je to sice možné, ale co s ním?

KAPITÁN: Třeba se to ještě rozplyne. Do poslední chvíle je tu možnost, že to byla jenom fata morgana.

ODYSSEUS: Nesmysl. Znáám přece věštbu. Je to Charybdis a Skyllé. Je předpovězeno, že je můžem překonat. Plujme dál!

KAPITÁN: Překonat — za jakých podmínek?

ODYSSEUS: V tom je ten jediný háček. Za cenu obětí, bohužel.

KAPITÁN: Tak. A jakých a kolik?

ODYSSEUS: To nikdo neví.

KAPITÁN: A co když propluje jenom prázdná loď? To, co chceš, je trochu jako vražda, i kdyby šlo o jediného z nás.

ODYSSEUS: Nikdo to přesně neví — a sebevražda není určitě nic lepšího. Chceš to potopit všechno beze zbytku?

KAPITÁN: Zodpovědnost za tohle riziko nikdy nevezmu.

ODYSSEUS: To vím. Převezmu ji sám, nestarej se.

KAPITÁN: Nedám! Příkazu obrátit a zkusíme tomu ujet.

ODYSSEUS: Jako flašinet — pořád dokoła. Víš přece, že to nejde!

KORMIDELNÍK (*vtápe, zavázané oči*): Kapitáne, loď se hnula! Kam mám otočit kormidlem a o kolik?

ODYSSEUS: A tenhleten má řídit kormidlo, když nevidí?

KAPITÁN: Řídím já, on má poslouchat. — A stejně je tam tma.

ODYSSEUS: Tahle tma je horší. Sundej to, člověče!

(*Strhne kormidelníkovi obvaz*)

KORMIDELNÍK: Kdo tady vlastně velí?

KAPITÁN: Já!

ODYSSEUS: Já! Odysseus! — Pojď ke kormidlu!

(*Odysseus a Kormidelník odejdou*)

KAPITÁN: Ještěs nevyhrál! (*Za nimi*)

14. obraz - paluba u kormidla

ODYSSEUS (*stojí s Kormidelníkem u kormidla*): A blíž ke Skyлле, tam není vír!
KUCHAŘ: Co dále, Odyssee?

ODYSSEUS: Tu vatu z uší!

KUCHAŘ: Tu já stejně nemám —
APROPOS (*vstoupí, němý — strhne náplast*): Správně! Pryč s tou maškardou!

KAPITÁN (*vstoupí*): Já to zakazuju!

RODOS (*vstoupí, strhne obvaz*): Člověk musí vědět, kdy co může zakázat — jinak je z toho sranda. Jestli to nevíš, Eurylochu, tak už tě neposloucháme.

FILOS (*vstoupí, obvazy v ruce*): Bodejť! Dostals nás do pěkného guláše, ty kapitáne!

KAPITÁN: Chtěli jste být dřív na Ithace!

KORMIDELNÍK: Jenže už nechceme.

KAPITÁN: Změníme kurs.

APROPOS: Na to je pozdě.

KAPITÁN: Tak co vlastně chcete?

ODYSSEUS: Jiného kapitána asi. Jinou cestu. Směr.

RODOS: Dost pozdě. Už máme jenom dvojí možnost: buďto se rozbít o skály, nebo stát v moři a umírat — pomalu, ale jistě.

ODYSSEUS: Je ještě třetí možnost: překonat soutěskul!

RODOS: A ty sám tomu věříš?

ODYSSEUS: Jsem si tím jist!

FILOS: Ty říkáš plout... A je tam dál vůbec moře?

KORMIDELNÍK: To je fakt! Přece Charybda ho pije!

ODYSSEUS: A přesto: je tam moře, je tam cesta dál. Víím, co říká věštbal!

APROPOS: Jsem pro Odyssea.

KUCHAŘ: To je jasné! Kdo by taky nebyl?

ERIS (*vrazí*): Odyssee, našla jsem...!

KAPITÁN: Cos našla?

ERIS (*podává Odysseovi střelku*): Tu ručičku z kompasul!

ODYSSEUS: Střelkal! Kde byla?

ERIS: U kapitána v kajutě.

ODYSSEUS: Slyšíte to všichni? Střelku měl kapitán. Je to pravda, Eurylochu?

KAPITÁN: Ano.

KORMIDELNÍK: Ty podvodníku!

APROPOS: Ty lumpe...

FILOS: Tak ty tak... (*jdou po Kapitánovi*)

ODYSSEUS (*brání Kapitána*): Počkejte, přátelé! Zatím stačí, že pravda vyšla najevo. Už mi věříte?

KUCHAŘ: Ať žije Odysseus!

VŠICHNI: Ať žije Odysseus!

RODOS: Zato tamhle toho...

ODYSSEUS: Necháte na pokoji! Víím, že jednal správně, když střelku ukrýval až do poslední chvíle. Věděl, že cesta k Ithace vede touto úžinou, a nechtěl, abyste ze strachu loď strhli ze správného kursu.

KAPITÁN: Máš pravdu, Odyssee. A teď, v rozhodné chvíli, ti rád a s důvěrou předávám velení. Tu je kapitánská čelenka.

ERIS: A teď jsi kapitánem — konečně budeš můj!

FOBOS (*vstoupí*): Kluci, já mám takovou radost...

HOMÉROVÁ: Stop! Probohy, zastavte to! Tohle není ani hrdinský epos, ani pravda, to je prostě historický kýč!

POSEIDON: Kdo se opovažuje rušit naplnění mé božské věštby?

ATHENE: Pardon — snad mé božské věštby?

POSEIDON: To se právě uvidí!

HOMÉROVÁ: No, s takovou by se to právě určitě nevidělo — je to celé podvrhl!

ATHENE: Promiňte, paní Homérová, ale to je nemožné. Věci probíhají podle vůle bohů, a vy nemáte právo ani moc něco na tom změnit.

POSEIDON: Ovšem. Podle mne šlo všechno normálně.

HOMÉROVÁ: Tomu říkáte normálně? Lžou, všichni lžou jako když tisknel!

POSEIDON: Přeháníte, vdovo.

HOMÉROVÁ: Panebože, ani v nejmenším! Jen se dívejte, jak to doopravdy muselo skončit! Scéna! Všecko zpátky včetně světél až ke chvíli, kdy Eris přinese střelku. Ale pozor: pravdu a nic než pravdu — slovo od slova! (*Gong*)

ERIS: Odyssee! Našla jsem ji!

KAPITÁN: Cos našla?

ERIS (*podává střelku Odysseovi*): Tady tu ručičku...

ODYSSEUS: Střelka! Vidíte ji! Kde byla?

ERIS: U kapitána v kajutě!

ODYSSEUS: Slyšíte to všichni? On ji měl u sebe, sám ji zašantročil! Je to pravda? Mluv, Eurylochu!

KAPITÁN: Ano.

KORMIDELNÍK: Ach, ty podvodníku!

FILOS: Ale to je výborné — jsme zachráněni! Kompas může fungovat! Hned víme, na čem jsme!

RODOS: Jo. Můžem si přesně zjistit, že se zabíjeme směrem od severu k jihu. To člověka zahřeje.

ODYSSEUS: Ovšemže — co teď s kompasem? Ten je dobrý pro kontrolu. Ale sám nikoho nespasí. Kdo chce plout, musí se naučit znát moře! A tys to věděl, Eurylochu!

APROPOS (*Kapitánovi*): Ty lumpe...

FILOS (*Kapitánovi*): Tak ty tak?

(*Posádka jde po Kapitánovi*)

ODYSSEUS: Odpor nemá smyslu. Okamžitě mi předej členku, zbavuju tě venlí.

KAPITÁN: Tady je, kapitáne. A teď — rozkaž lidem, ať mě nechají odejít.

ODYSSEUS: Budiž... Pustte ho! Jsi volný, Eurylochu. Počítám s tvýma rukama.

HOMÉROVÁ: Stop! No tak, pane Odysseus...! Tak to přece nebylo, že? Znova — ale pravdu...! (*Gong*)

ODYSSEUS: Odpor nemá smyslu — okamžitě mi předej členku. Zbavuju tě venlí.

KAPITÁN: Tady je, kapitáne. A teď rozkaž lidem, ať mě nechají odejít.

(*Pauza*)

ODYSSEUS: Dělejte si s ním, co chcete.

RODOS (*Kapitánovi*): Mám dojem, že půjde přes palubu. A než umřeš, dobře si zapamatuj, že z lidí si nejde věčně dělat blázny!

(*Všichni nesou Kapitána k roubení a rozhoupávají ho*)

RODOS: Ráz... dva...

KAPITÁN: Stůjte, nechtě mě... já něco vím! Něco, co vás může stát krkl!

KUCHAŘ: Ale jdi... a copak?

KAPITÁN: Odysseus! Odysseus vám neřekl všechno!

ODYSSEUS (*skočí po něm*): Drž hubu, člověče! Přes palubu s ním!

RODOS (*odstrčí Odyssea*): Pomalu, Odyssee, jen ho nech mluvit!

KAPITÁN: Věštba říká, že se úžina dá překonat. Ale bude to stát oběti! Živé lidi! To vám Odysseus zatajil... váš chytrý a lstivý Odysseus! No, zapři to! Ať mě Zeus bleskem srazí, jestli lžu!

RODOS: Je to tak, Odyssee?

(*Všichni se pomalu obrátí proti Odysseovi, ticho*)

ODYSSEUS: Pallado, co teď?

KUCHAŘ: Odyssee!?

ODYSSEUS (*mlčí*)

KUCHAŘ: To přece není pravda! Já mu věřím! Ať je to jak chce, jsem s tebou, Odyssee!

HOMÉROVÁ: Ale ne! — To bys byl, kucháři, opravdu hrozně rád řekl — jenže už to nešlo. A ty jsi přece tak charakterní, že už na to sám nestačíš. Takže jsi řekl co? (*Gong*)

KUCHAŘ: Tak tohle ty dokážeš? Ty — kamaráde! Hrál sis — o nás a bez nás! A já jsem na tebe vsadil všechno, celý život! Proč nevsadí člověk taky někdy na sebe!

RODOS: Tak. A máme to odbyté. Prohráls, kamaráde! Škoda — byls mi sympatický.

KAPITÁN: Vidíte? Měl jsem pravdu!

RODOS: Tys ovšem taky nevyhrál, nepleť se.

APROPOS: Takže...

FILOS: Co vlastně teď?

RODOS: Vsadím na sebe. Tuhle plavbu už nějak dovedluju sám. Beru si záchranný člun, když dovolíte. Žijte, dokud budete moct. (*Odchází*)

ODYSSEUS: Neblázní!

KAPITÁN: Rozhodl se správně. A já jdu s ním. (*Odchází*)

FOBOS (*vstoupí*): Kapitáne, je to pacifikovaný, ale došla vata. Co dál? — Kam jde, nevíte? Haló... (*Odejde*)

ODYSSEUS: Stačíme i bez nich — ale jednejme. Je nejvyšší čas zachránit, co se dá!

FILOS: Záchranný člun — to je nápad! Jenže byl jenom jeden...

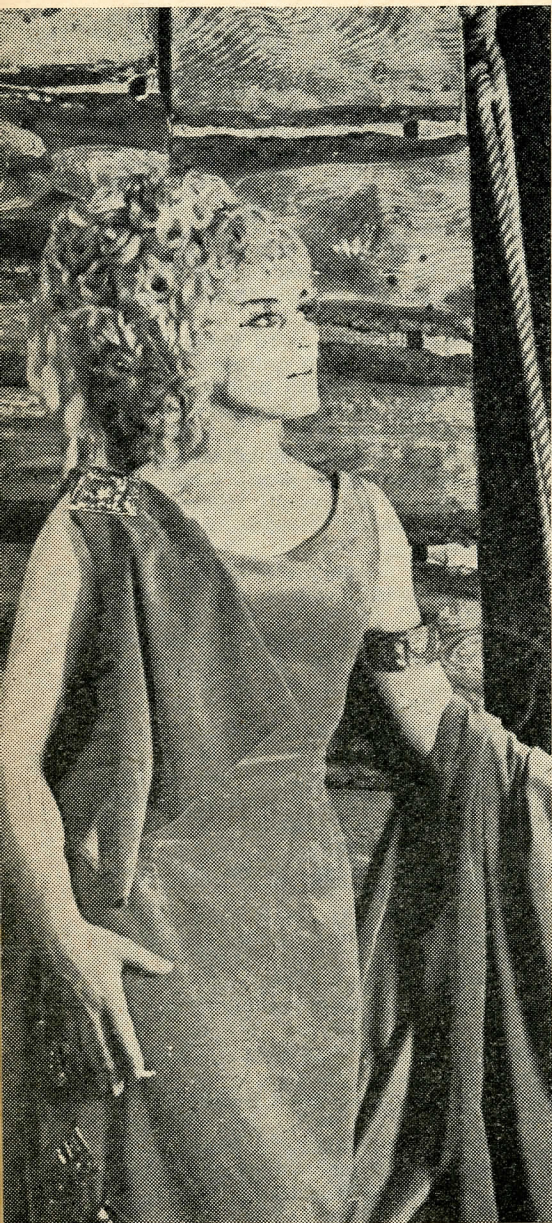
ERIS: Probogy — on byl navrtaný... Co teď?

KORMIDELNÍK: Uděláme si každý svůj! (*Odtrhne prkno, po něm všichni rozebírají loď jak je napadne*)

ODYSSEUS: Co to děláte?

FILOS: Čluneček...

ODYSSEUS: Přestaňte, šílenci! Slyšíte? Okamžitě! Tak poslouchejte přece, mezci!

M. Beránková jako Pallas Athene

KUCHAR: Jako by někdo mluvil... (*Pracuje*)

ODYSSEUS (*pobíhá*): Posádko! Poslední výzva! Rychle k veslům!

FILOS: Někdo se mi tu pořád plete do cesty, když pracuju...

KUCHAR: To nic, to zahodíme... (*jde po Odysseovi*)

ODYSSEUS: Kuchaři, kamaráde! Copak jste se všichni pomínuli?

(*Všichni chytanou Odyssea a házejí ho přes palubu*)

VŠICHNI: Ráz — dva — tři — !

ODYSSEUS: Zakazuj! Nařizuj! (*Zmizí*)

APROPOS: A je to.

ERIS: Odyssee! (*Zhroutí se*)

FOBOS (*vstoupí*): Tak prej tady mám zůstat... Co je, co děláte? To je nový příkaz?

FILOS: Příkaz doby, kamaráde! Uteč...

FOBOS: Tak pořádně! Copak takhle se trhá prkno, Apropoz? A hřebíky rovnat, kuchař, žádné flákání!

(*Rev vod, tma*)

HLASY LODNÍKŮ: Pomoc...! Pomoc... Pomoc...

(*Rozetmění, Fobos s lucernou*)

FOBOS: Pánové — my jsme propluli!

(*Posádka se zvedá a staví se kolem kormidelníka. Fobos se zmocní kapitánské čelenky*)

FOBOS: Lodní posádko — na můj povel:

Tři! Čtyři!

LODNÍCI A FOBOS (*zpívají*)

Táhnem

Oceánem

Obzor daleký

Je stejný s každým novým ránem

Možná je ta pouť

Nekonečná

Nezbývá než plout

S tím, kdo se zastaví, je ámen

Navždy ámen

Táhnem

Oceánem

Táhnem

Oceánem

(*Píseň jde do ztracena, scéna se setmí. Do posledních slov pianissima písně se ozvou bohové*)

POSEIDON: A co ta věštba, mocná Pal-lado?

ATHENE: A co ta věštba, mocný Posei-done?

HOMÉROVÁ: Na co ty věštby, mocní?

(*Tma, zazní úvod finále, světlo. Herci se na rampě odmaskovávají a zpívají*)

FINÁLOVÁ PÍSEŇ

Fast tempo A^b6 $C7$

Sbor I. Prý na ko- nec vřdycky to vyhrát mu-sí spravedli-vá věc.
lodníků ví, kde le-ží I-tha-ka a kdy se ob-je- ví.

$Fmi6$ $Fmi6$ E^bmi7

Potom by snad zbyteč-né by-lo tu-to ko-me-di-i hrát,
Ve spleti cest k té pravé ne-po-mů-že žádná zbožná lest.

A^b7 A^b7 D^bmaj7 D^b6 $C9^b$ $C7$ $Fmi7$

Lze žít v do-mně-ní, že život sám
Proč psát do mra-ků, už minul čas

$Fmi6$ B^bmi7 E^b9^b $1. A^b6$ $F9^b$

o- ce-ní, kolik to dá prá-ce na-po-sle-dy
zázra-ků, už nám nic

E^bmi7 E^b7 $2. A^b6$ $D7$

smát se. 2. Jen moře víc ne-zbý- vá...

Slowly G $C9$ Fmi B^b7 A^b6 A^bdim E^b6 E^bdim

Homérová: jen ta pravda še-di- vá... O- ce- án do ší- ra, kdopak

$Fmi7$ B^b7 E^bmaj7 E^b6 A^b A^bdim E^b6 E^bdim $Fmi7$ B^b7

znás co o něm ví - a přece nám otví- rá ho-ri-zon-ty ta-jem-

B^bmi7 E^b7 *Tempo I.* A^b A^b $C7$

ství. Svět bez ne- be se mu-sí spolé-hat už jen sám na se-

Sbor lodníků: $Fmi6$ $Fmi6$ E^bmi7

be. Ať radě- ji věštby se ne-plní a di-vy ne-dě-

A^b7 A^b7 D^bmaj7 D^b6 $C9^b$ $C7$ $Fmi7$

jí. Ať dál o- ce-án naklá-ní loď

$Fmi6$ B^bmi7 E^b9^b A^b6 $F9^b$ $F9^b$

ze všech stran. Chceme ho znát, chceme znát, chceme

SKLADNÍK A ČÁP

Z. SVĚRÁK — J. ŠEBÁNEK

POHÁDKA
PŘED VEČERKOU

Byl jednou jeden voják, jmenoval se Konopiště a byl skladníkem. Jako skladník měl na starosti sklad, který se skládal z bot, onucí, kalhot, blůz, čepic, opasek a knoflíků. Od rána do pozdních hodin vysedával voják Konopiště nad hromadami prádla a svršků a přijímal a vydával a počítal. A tak mu plynuly dny, jeden jako druhý, všechny jakoby natřené jednotnou barvou khaki.

Až jednoho krásného dne na jaře, z čista jasna, sneslo se s nebe něco velikého a bílého a usadilo se to na vysokém komíně skladu. Byl to čáp. Bez ohledu na předpisy a nařízení o vojenských objektech si zbudoval na skladistním komíně fortelné hnízdo a proviantem se zásoboval z nedalekého rybníka Baheníka.

Jedné noci však unikl do kasáren silný vítr a voják Konopiště, jdoucí ráno do skladu, vidí čapí hnízdo na zemi a čápa na holém komíně, kterak bezradně přeshlapuje z nohy na nohu. I vzal voják Konopiště dlouhý žebřík vzor Ž inv. č. 59, vylezl po něm nahoru a řekl čápovi: „Hele, jdi kousek dál,“ a nasadil hnízdo zpátky na komín. Čáp byl velice rád a na znamení díky zaklapal zobákem.

A dny šly dále, voják Konopiště počítal, přijímal, vydával a občas zpestřil čápův jídelníček rybkou z akvária velitele útvaru.

Leč dostavil se podzim a s ním nařízení provedení zatopení v kamnech. „No jo,“ říkal si skladník, „jak mám zatopit, když na komíně sedí čáp?“ Utěšoval se, že každou chvíli odletí čáp do teplých krajin. Ale čáp nic. Konopiště tedy seděl ve skladu v zimním plášti, mnul si pro-

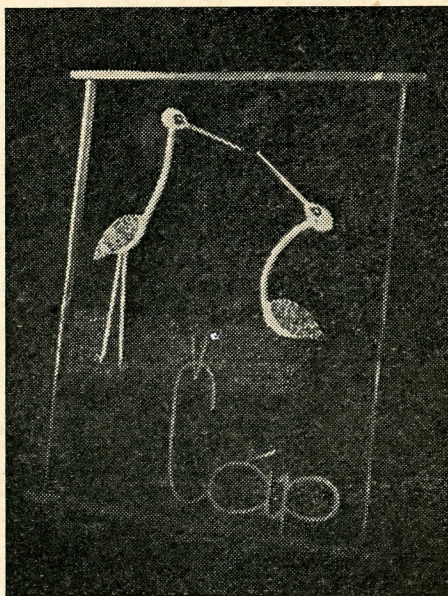
křehlé ruce, až ho takto jednou zastihl staršina roty Babyka.

„Proč není provedeno zatopení, když je to nařízeno?“ tázal se Babyka.

Voják Konopiště jen ukázal posmutněle vzhůru a řekl:

„Každou chvíli přece musí letět...“

Staršina Babyka zvážněl: „Pro něj snad nařízení neplatí? Jednou je tažnej pták,

Ungrův snímek z představení Malého divadla v Českých Budějovicích

tak ať táhnel“ Na ta slova odešel a zapomněl prásknout dveřmi.

Konopiště tedy vyčkal, až se čáp vzdálí k rybníku, s lítostí snesl hnízdo z komína do skladu a rozdělal v kamnech oheň.

Už se stímalo, dal se proto urychleně do sčítání onucí. Sem tam mu na ně ukápla slza zvící naftalinové kuličky. Vtom někdo zaklepal na dveře. Vojn Konopiště se ulekl, neboť dosud každý přicházel do skladu bez zaklepání. Na dveřích skladu nevisel žádný příkaz, aby se před vstupem klepalo. Váhavě vstal a otevřel. Za dveřmi stál čáp. Oba na sebe chvíli bez hnutí a beze slova civěli, potom vojn Konopiště dojatě řekl:

„Ty ses přišel rozloučit, vid’?“

Čáp zavrtěl hlavou a vešel dovnitř. Dlouhými kroky přeměřil celou místnost a pak ušedl na hromadu vyřazených zimních pláštů vzor PL 33. Vojn Konopiště zavřel dveře a cítil, že se potí.

„Podívej se“, řekl po chvílce uvažování čápovi, „nedá se svítit, musíš do teplech kraji. Jednou jsi tažný pták...“

Čáp opět mírně zavrtěl hlavou. Jeho náklonnost k vojínu Konopišti byla silnější než jeho odvěký pud stěhovavého ptáka.

„Tak ty nepotáhneš?“ řekl posléze skladník rozzlobeně. „Dobrá, pro mě za mě si tu přezimuji, ale až tě tu načapá Babyka, popadne tě za křídlo a vyhodí na mráz!“

Čáp začal rozpačitě vytahovat zobákem z boty tkaničku, přehazovat onuce z jedné hromady na druhou, zkrátka dělal, jako že vůbec neslyší.

Vojn Konopiště ho chvíli nevraživě pozoroval, až náhle se mu tvář rozsvítila — napadlo ho, že by se vlk mohl nažrat a koza přitom zůstat celá. Rozhodl se, že čápa zařadí do funkce svého pomocníka.

Uplynul týden a k sluchu bdělého staršiny Babyky se doneslo, že vojn Konopiště chová ve skladu živého čápa.

„Konopiště!“ zaburácel staršina ve dveřích skladu, a úkosem pozoroval čápa, který se postavil do pozoru. „Kde je v řádech něco o čápech?“

„Nikde,“ hlesl skladník.

„Je vám jistě známo, že do skladu nepatří kromě vás žádný živý inventář!“

„To je mi jistě známo,“ přikývl Konopiště.

„Tak co tady dělá?“ staršina hodil hlavou směrem k čápovi. „Tady ten!“

„Pomáhá,“ řekl skladník a zvýšeným hlasem zavelel: „Onucéééé spočítat!“

Čáp pořadovým krokem přešel k onucím, neobyčejně hbitě bral do zobanu jednu po druhé, po každém úkonu klapl zobákem a vojn Konopiště udělal v seznamu čárku. Pak následoval povel: „Tkaničkův vyměnit!“

A to už staršinovi stačilo. Neřekl nic, obrátil se a vyšel ze dveří skladu. Spěchal do své kanceláře u roty, kde se zamkl, a do rána vypracoval zlepšovací návrh na využití čápů ve vojenských skladech. Za nějaký časový odstup se u pluku objevila komise za účelem přezkoumání zlepšovacího návrhu staršiny Babyky. Vojn Konopiště a jeho čáp předvedli toho dne pravou exhibici. Jejím vyvrcholem bylo tak zvané „bleskové odbavení nováčků“. Čáp každému změřil zobákem hlavu, krk, pas, nohu, načež vydal obuv, košili, čepici a ostatní výstroj. Komise nestála za nout, neboť výstroj padla nováčkům lépe než civil.

Za nějaký čas vydaly příslušné složky nařízení, aby se čáp zavedl ve všech armádních skladech jako POM-Skl-L, čili pomocník skladníka, L jako letecký. Ve zdůvodnění tohoto nařízení komise uvedla, že čáp se hodí pro tuto funkci nejen v míru, ale zejména v bojových podmínkách, kdy může provádět výměnu onucí a jiného prádla, jakož i utržených knoflíků vzdušnou cestou až do předsunutých postavení, neboť je těžko zasažitelný, zejména od pasu dolů. Aby však nebyl porušen předpis o jednotné ústroji, nařizuje se, aby čápi, zařazení do funkce POM-Skl.—L, byli natřeni jednotnou barvou khaki.

Od té doby se tu a tam vyskytuje v plukovním skladu velký zelený pták, který velice spolehlivě vykonává funkci POM-Skl.—L, aniž by přitom klapl zobákem.

Zdeněk Rezníček

Pátá báseň dospělým mužům

Podle receptu chodím večer do přírody,
pořádám zelené ratolesti,
sbližuji se s dávnými lidmi,
kteří se nepřestávají potulovat po krajině;
jiní se úzkostně vracejí z cest.
Jejich sveřepest je mi cizí...

* *

Pohnutí mé ve skleněné tmě sotva tušíš:
bohatí starci s plnými kapsami dětských hraček...
Celý život jim vydrží naděje...
Celý život jim vydrží pohled na mladé paní,
tak smutné ve dni letním,
kdy se na trávě dole za městečkem —
— tak samojediném, odbývá slavnost.

* *

(Mužové těch žen si uvědomí neobyčejnost svých existencí na konci životů,
mezi cizími lidmi).

V divně zbarveném odpoledni odpudí zralé ženy své mladičké milence
a budou spílat na hrudích svých souvěrců...
V onom pryskyřičném dnu,
ne posledním,
obsadíme lesní křoviska a ostrůvky na řekách,
vyhánějíce jejich obyvatele
laskavými činy.

Karel Kryl

Sluneční paprsky se opatrně proplétaly podél mříží
klouzaly po rámech zasklených zákazů

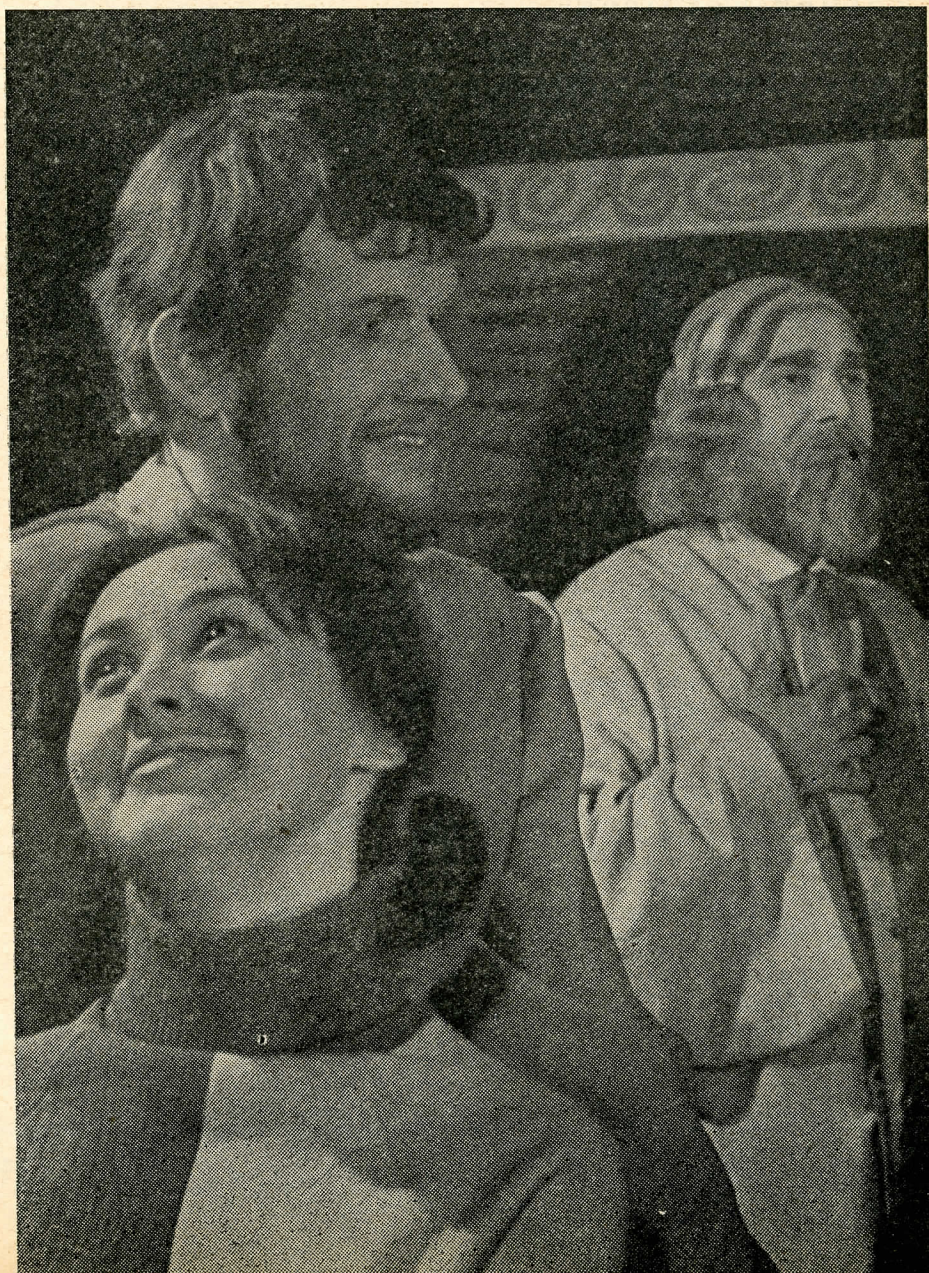
Vězňové
se zadostiučiněním pozorovali lidi
chodící po ulici

V módě je proužek!

MALÉ DIVADLO

ČESKÉ BUDĚJOVICE

uvádí hru B. Jachnina a I. Pilného Žákovská knížka aneb Komenský a Dagmar Šlovíčková.
Hudbu složil M. Pokorný a režii na scéně L. Friedricha měl L. Dvořák. Snímky R. Ungre

Zpívá Viktor Sodoma, člen souboru VOJ Ruzyně

repertoár malé scény

Vydává ministerstvo
školsství a kultury
v nakladatelství
Orbis, n. p.,
Praha 2, Vinohradská 46

Redakce
Repertoáru malé scény
a Amatérské scény:

Jiří Beneš
(vedoucí redaktor),
Pavel Bošek,
Marie Vašínková,
Jaroslav Vedral

Grafická úprava:
Miloslav Fulín

Technická redaktorka:
Jana Zubíková

Redakční kruh:
Pavel Fiala,
Vladimír Fux,
Miloš Hercík,
Jiří Chlábek,
Miroslav Kovářík,
Vladislav Stanovský,
Josef Škvorecký,
Ivan Verner,
Ivan Vyskočil

Adresa redakce:
Praha 1, Vinohradská 3;
telefon 221054

Tiskne Knihitisk, n. p.,
provoz 2,

Praha 2, Slezská 13

Rozšiřuje PNS,
o předplatném informuje
a objednávky přijímá
každá pošta i doručovatelé;
objednávky do zahraničí
vyřizuje PNS,
ústřední expedice tisku,
odd. vývoz tisku,
Praha 1, Jindřišská 14

Vychází měsíčně;
cena výtisku 2,50 Kčs

Toto číslo
bylo tiskárně odevzdáno
19. května

© Orbis, 1965
F-14*50524

Právo k provozování
uveřejněných textů zadává
Československé divadelní
a literární jednatelství,
Praha 2, Vyšehradská 28;
autorská práva autorů
hudebních skladeb chrání
Ochranný svaz autorský,
Praha 6, Čs. armády 20

PRIMA DEN

Písnička z televizního seriálu „Písničky na zítř“

Hudba: Bedřich Nikodem / Text: Vladimír Dvořák

Dnes, buď jak buď, den je pri-ma, je pri-ma, je pri-ma
 Tvé ru-ce jsou za-se smý-ma, jo smý-ma, jo smý-ma
 Ten, kdo má rád, ten si vši-má, jo vši-má, jo vši-má,
 a vlast-ní má klí-ma.
 jít blá-tem je
 že slás-kou je
 pri-ma. Pou-ze dík své tou-ze stí-ny
 v lou-žích zrů-žo-ví a ledna v pů-li, lás-ce
 k vů-li, dých-ne vá-nek má-jo-vý.
 CODA pri-ma a nic víc ne-vní-má. Fine

Vokální skupina
Beatmen z Bratislavy,
zleva Dežo Ursíni, Peter Petro,
Marien Bednár
Miro Bedrik

Foto A. Šťastný